Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. № 210 (6. 999) 1989 йил 14 сентябрь, пайшанба. Баҳоси 4 тийин.

Партия турмуши: *ҳисобот ва сайловлар*

Ошкоралик руҳида

Шаҳар трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармаси партия қуйи бўғинларида ҳисобот ва сайловлар қайта қуриш ва ошкоралик руҳида ўтмоқда. 2-трамвай депоси эксплуатация бўлими партия группасининг ташкилотчиси ҳайдовчи Тўхтабой Соипов «Шаҳар аҳолисига трамвай хизмати кўрсатишни намунали йўлга қўйишда депо эксплуатацияси партия группасининг ҳайдовчилари олиб борган иш фаолияти ҳақида» ҳисобот берди. Йиғилиш ўтган йиллардан фарқли ўлароқ янгича ишчан вазиятда ўтди.

— Орамизда ҳайдовчилик касбини менсимайдиган коммунистлар ҳамон учраб турибди,—дейди Т. Соипов — Сиёсий ва тарбиявий ишларга аҳамият бермаслик, малака ошириш ва ҳаракат мунтазамлигини бузиш каби нуқсонлардан холи бўлганимизча йўқ. Шундай бўлишига қарамай 7 ой мобайнида 33. 695 минг йўловчи манзилини яқин қилишга эриштик. Вагонларнинг бир кунлик иш соати 11—13 соат, тезлиги 16,1 километрга кўтарилиб давлатга 1.225 минг сўм даромад келтирдик. Анвар Хўжаев, Насиба Абдулхаева, Юрий Марченколар меҳнат интизомини мустаҳкам йўлга қўйишда ибрат бўлдилар.

Ҳисобот-сайлов даврида партия группаси икки марта маданий хизмат кўрсатишни назорат қилувчи комиссия ахборотини тинглади. Вагонларни эрта билан ва йўловчилар оқими гавжум вақтида йўлга чиқариш ўтган йилга нисбатан намунали йўлга қўйилган бўлса ҳам йўловчилардан келаётган шикоятларга чек қўйилмади. Кўча ҳаракати қоидасини бузиб авария содир қилувчилар сони ўтган йили 14 кишини ташкил этган бўлса шу йилнинг саккиз ойи мобайнида улар 8 кишига етди. 11-трамвай «Комсомол-ёшлар маршрути» фахрли номини ҳанузгача ололмаяпти. Вагонларнинг техник бузуқлиги сабабли йўлдан депога қайтиб келишга ва контакт тармоғининг узилишларига барҳам бериш муҳим муаммодир. 7 ва 11-трамвай маршрутларида ремонт талаб йўлларни кўплаб учратасиз.

Депо партия ташкилотининг секретари А. Абдухалилов корхонада ташкил этилган ичкиликбозлик ва алкоголизмга қарши кураш Совети яхши ишлаб турганлиги ҳақида гапириб эксплуатация бўлими партия группаси иши фаолиятини қониқарли деб ҳисоблади. Депода кадрларнинг қўнимсизлиги, ҳайдовчилар ўртасида парокандалик келтиришни ва меҳнат интизоми бўшашиб кетганлигини таъкидлади.

— Янги депога кўчиб ўтганимизга 2 йилдан ошган бўлишига қарамай ҳайдовчиларнинг маданий ва кўнгилдагидек дам олишлари учун зарур шароит яратилмаган, — дейди 7-трамвай маршрутининг ҳайдовчиси Абдумалик Холиқов. — Ҳайдовчиларнинг дам олишига қулай шароит яратилса бўларди. Хадрадаги эски трамвай биносидан ҳам икки хона ҳайдовчиларнинг ҳордиқ чиқаришига жиҳозланган эди. Афсуски, бу ерда ҳам дам олиш насиб этмаяпти, қоғозбозликни ҳам чеки борми? Яна бир муаммо. Нима учун шу давргача «Электр транспортчилар шаҳарчаси» бунёд этилмайди. Ахир шу ҳақда ҳам кўпириб гапирилган эди-ку.

— Бир биримизга бўлган меҳр ва қадриятларимиздан қониқмайман, — дейди ҳайдовчи Насиба Абдулхаева. — Ўғлим Афғонистонда байналмилал бурчини адо этаётиб ҳалок бўлганига мана уч йил бўлди. Мен учун оғир жудолик йиллари бошланди. Юрак қон-томир касаллиги тез-тез хуруж қиладиган бўлиб қолди. Касалхонада даволансанг ишхонадан бирорта кимса ҳолингдан хабар олмайди. Кўпинча дардингни енгиллатувчи сўзга илҳақ бўлиб ётасан. Ачинарлиси, ишга биринчи чиққан кунингданоқ сени соғлиғинг тикланганини суриштиришмайди. Биринчи навбатда «Партия аъзолиги бадалини тўладингми» дея шошиб сўрайдилар. Шуми, инсонга бўлган қадрият?!

Шунингдек, сўзга чиққан М. Аитов, В. Дубинчик, Ш. Баҳодировлар тўла ошкоралик билан ҳар бир коммунистнинг иш фаолиятига принципиал баҳо бердилар.

Янги сайланган партия группасининг ташкилотчиси диспетчер Ҳаёт Ҳасанов ва унинг ўринбосарлари хўжаликдаги камчиликларни бартараф этиш, ремонт сифати ва самарадорлигига эътиборни кучайтириш, ҳайдовчилар составида маданий дам олиш шароитини яхшилаш, аҳолига юксак маданий хизмат кўрсатишни ўз олдиларига биринчи вазифа қилиб қўйдилар.

Ф. АБДУРАҲИМОВ,
кўп нусхали «Мотор» газетаси муҳаррири.

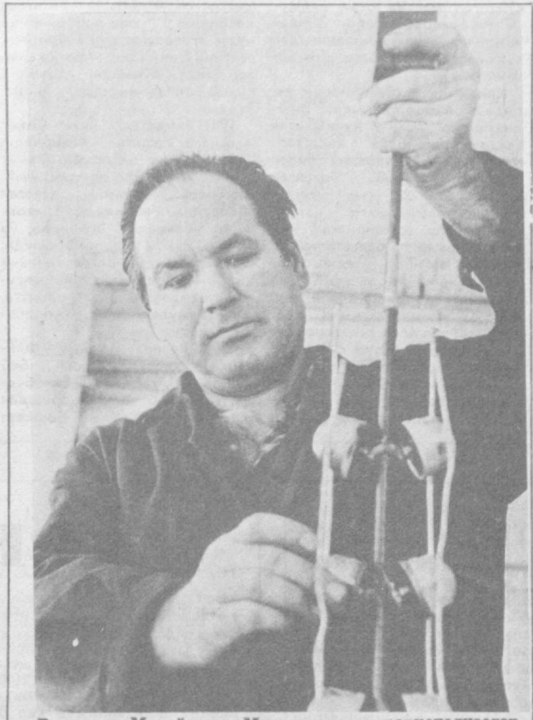

Владимир Михайлович Морозов моҳир рационализатордир. У шу пайтгача 40 та қимматли таклиф киритган. Шунинг учун ҳам «Технолог» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасида бу ишчининг обрў-эътибори баланд. У бирлашмада чорак асрдан буён ишлаб келмоқда.

Р. Шарипов сурати.

Тонгги газеталарда

⊙ Индонезия Республикасининг Президенти Сухартонинг Совет Иттифоқига расмий визити якунларига доир Совет — Индонезия қўшма баёноти эълон қилинган.

⊙ 11—12 сентябрь кунлари бўлиб ўтган Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ташкилий-партиявий иш ва кадрлар билан ишлаш масалалари комиссиясининг мажлиси ҳақида ҳисобот берилган.

⊙ 1989 йилнинг январь—август ойларида Ўзбекистон ССР саноати ишининг якунлари тўғрисида статистика маълумотлари эълон қилинган.

⊙ Самарқанд шаҳридаги Регистон ансамбли тасвирланган эсдалик тангаларини муомалага чиқариш тўғрисида СССР Молия министрлиги ва СССР Давлат банкининг хабари босилган. Газеталарда ана шу танганинг тасвири ҳам берилган.

Сўз—съезд делегатларига

ҚИЗҒИН БАҲСЛАР

Кимё мўъжизалар яратиб, турмушимизга тобора сингиб бормоқда. Умумий ва амалий химиянинг бугунги кундаги вазифалари қандай, муаммолар нималардан иборат! Тошкентда ўз ишини давом эттираётган кимёгарларнинг XIV Бутуниттифоқ Менделеев съезди қатнашчилари ана шундай долзарб масалаларни муҳокама қилмоқдалар.

А. СИЛЬВЕРСТЕЙН,

Америка Қўшма Штатларидаги Жон Гопкинс университетининг медицина тарихи институти директори, профессор.

— Ўзбекистон ва унинг пойтахтида биринчи марта бўлишим. Бу серқуёш ўлка, меҳмондўст ва меҳнатсевар халқ ҳақида кўп эшитганман. Бирордарлашган Тошкент ва Сиэтл ҳамкорлиги бизни жуда мамнун этмоқда. Буни қарангки, съезд баҳонасида шаҳар билан яқиндан танишадиган бўлдим.

Очиғи, ҳали ўзбекистонлик кимёгарларнинг илмий ишлари, изланишларини яхши билмайман. Аммо ҳамкасбларим республикадаги бешта йирик илмий-текшириш институтида кимё бўйича катта ютуқлар қўлга киритилаётганини айтишди. Анжуманнинг Ўзбекистонда ўтиши ҳам буни яққол кўрсатиб турибди.

Мен бошқараётган илмий муассаса медицинага оид тадқиқотлар билан шуғулланса-да, ўзим иммунология соҳасида кузатувлар олиб бораяпман. Бу ҳозирги шароитда ташқи муҳитнинг кучли таъсиридан организмни ҳимоя қилувчи кучлар ҳақидаги фандир. Шу йил нашр этилган «Иммунология тарихи» деб номланган монографиям олимлар, жамоатчилик ўртасида катта қизиқиш уйғотди. Имкониятлар катта. Физика, химия, фалсафа, медицина ва экология бўйича кузатишларим ҳақида «Медицина ва химия» секцияси иштирокчиларига сўзлаб бермоқчиман.

Ўйлайманки, анжуман давомида кўплаб ўзбекистонлик кимёгарлар билан дўстлашиб, юртимга уларнинг бой тажрибаларидан баҳраманд бўлиб қайтаман.

Ю. ЗОЛОТОВ,

СССР Фанлар академияси М. С. Курнаков номидаги умумий ва ноорганик химия институтининг директори, академик.

— Аввало, съездга қизғин тайёргарлик кўрилганини таъкидламоқчиман. Бу гал ҳам анжуманнинг идеологик жиҳатдан таъминланиши бизнинг институт зиммасида бўлди. Шу боис коллективимиздан 50 нафарга яқин делегат қатнашмоқда.

Химиявий анализларни автоматлаштириш кимёгарлар олдида турган ҳозирги муҳим вазифалардан биридир. Чунки оқарсувлар, технологик қоришмалар, медицинада қон таркиби ва бошқа суюқликларни мунтазам текшириб туришга тўғри келади. Анализатор эса тез ва аниқ бўлиши зарур. СССР Фанлар академияси В. И. Вернадский номидаги геохимия ва аналитик химия институтининг мен раҳбарлик қилаётган лабораториясида ана шу муаммо устида иш олиб бораяпмиз.

Янги усул такомиллашмоқда. Эндиликда бир соат давомида 200 тага яқин синов намуналарини олиш мумкин. Бу жуда катта кўрсаткич. Биз яратган янги прибор сув остидаги фойдали қазилмаларни қидириб топишда қўлланилмоқда. Яқин келажакда эса завод ва фабрикалардаги технология жараёнларда ҳам ишлатилади.

Мен доимо Тошкент давлат университети, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси химия институти ва бошқа илмий даргоҳлардаги кимёгар олимлар билан алоқа қилиб тураман. Ўзбекистонда химия фанининг ривожлантирилишига катта ҳисса қўшилаяпти.

Ф. АСҚАРОВА,

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси химия институтининг кичик илмий ходими.

— Илмий даргоҳда 16 йилдан бери ишлаётган бўлсам бундай катта анжуманда биринчи марта қатнашишим. Америка Қўшма Штатлари, Франция, Канада, Польша, Куба, Хитой халқ республикаси каби чет эл давлатларидан етук кимёгарлар ва саноат мутахассислари келишган. Баҳслар қизиқарли бўлиши кутилмоқда.

Биз микроэлементлар лабораториясида профессор Саидахрол Тўхтаев раҳбарлигида микроэлементлар ва физиологик актив моддалар қўшилган ўғитлар билан иш олиб бораяпмиз. Ҳозиргача «Сиҳат», «Ҳаёт» ва бошқа кам заҳарли дефолиантлар яратдик. Ўрта Чирчиқ районидаги Ким Пен Хва номли колхозда жойлашган тажриба участкасида синов ишлари давом эттирилаяпти.

Анжуман программаси ранг-баранг. Докладларга жуда муҳим масалалар, асосан муаммолар киритилгани маъқул бўлди. Мен айниқса экология, медицина ва саноатда кимёнинг аҳамияти, бу борадаги изланишлар ҳақидаги маълумотларни сабрсизлик билан кутаяпман.

Суҳбатни С. ШОДИЕВ ёзиб олди.

СУРАТЛАРДА: умумий ва амалий химияга доир XIV Менделеев съезди делегатлари ўзаро мулоқот пайтида.

Д. Аҳмедов суратлари.

Ўзбекистон ССР Қонунлари лойиҳалари—умумхалқ муҳокамасида

Давр билан ҳамнафас

Яқинда матбуотда «Ўзбекистон ССР Конституцияси (Асосий Қонуни)га ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида», «Ўзбекистон ССР Олий Советти депутатлари сайлови ҳақида» ва «Ўзбекистон ССР халқ депутатлари маҳаллий Советлари депутатлари сайлови тўғрисида» Ўзбекистон ССР Қонунлари лойиҳалари эълон қилиниб, умумхалқ муҳокамасига ташланди. Ҳозир ушбу ҳужжатлар юзасидан қизғин мунозара ва баҳслар олиб борилмоқда. Шу муносабат билан мухбиримиз М. Комилжонов жойларда бўлиб турли касб кишилари билан учрашди. Уларнинг диққат-эътиборини янги Қонунлар лойиҳалари муҳокамасига қаратди.

М. ФАЙЗИЕВ,
шаҳар Советининг депутати.

— Сайловлар ҳақидаги Қонунлар лойиҳаларининг эълон қилиниши айни муддао бўлди. Мен бу ҳужжатлар билан таниша туриб, сайлов кампаниялари ҳар биримиз учун катта ва ибратли демократия мактаби бўлиб қолиши, жамиятнинг чинакамига янгиланиши, Советлар ишида ленинча анъаналар қайта тикланаётганини чуқур ҳис этдим, қайта қуриш ишининг муваффақиятига яна бир бор ишонч ҳосил қилдим.

Ўзим шаҳар Советининг депутати бўлганим учун ҳам «Ўзбекистон ССР халқ депутатлари маҳаллий Советлари депутатлари сайлови ҳақида»ги Қонун лойиҳаси хусусида фикр юритмоқчиман. Ўн бўлимдан иборат бўлган Қонун лойиҳасида маҳаллий Совет депутатининг иш фаолиятидан тортиб, сайловларни қандай ташкил этиш, сайлов комиссияларининг вазифалари, овоз бериш тартибигача бўлган муносабатлар тушунарли тарзда баён этиб берилган.

Масалан, лойиҳанинг 2-моддасида шундай дейилади: **«Ўзбекистон маҳаллий Советларига халқ депутатларини сайлаш умумийдир: Ўзбекистон ССРнинг 18 ёшга тўлган гражданлари сайлаш ва сайланиш ҳуқуқига эгадирлар».** Сайлаш ҳуқуқини 18 ёшдан қилиб белгиланиши менимча жуда тўғри йўлдир. Чунки бу ёшда балоғатга етган ўғил-қиз ўз мушоҳадасига, ўз овозига тўла эга бўла олади, деб ўйлайман.

Ўзбекистон ССР халқ депутатлари маҳаллий Советларига сайловнинг яширин овоз бериш йўли билан ўтказилиши эса айни муддао. Шу тартибда овоз беришда сайловчи ўзининг энг ишончли кишисини сайлов бюллетени рўйхатида бемалол қолдира олади.

Лойиҳанинг II-моддасида **«Сайловчилар ўз депутатларига наказлар берадилар»**, дейилган жумладан сўнг, **«ва унинг бажарилишини назорат қилиб борадилар»**, деган сўзлар киритилса мақсадга мувофиқ бўларди. Чунки тажрибадан маълумки, наказлар ҳамиша берилаверади. Лекин амалга оширилиши эса қийин бўлади. Ҳатто улардан кўпчилиги қоғозда қолиб кетган ҳоллар ҳам йўқ эмас. Агар уларнинг бажарилиши сайловчилар томонидан доимо назорат қилиб борилса юқоридаги аҳвол рўй бермаган бўларди.

Шунингдек, 38-моддада маҳаллий Совет депутатлигига номзоднинг бўлажак фаолият программаси билан чиқиш ҳуқуқи ҳақида баён этилган. Ундаги **«Депутатликка номзоднинг программаси СССР Конституцияси ва Ўзбекистон ССР Конституциясида мустаҳкамлаб қўйилган давлат ва ижтимоий тузум негизларига қарши бўлмаслиги, урушни тарғиб қилмаслиги, миллий адоватга ҳамда гражданларнинг конституцион ҳуқуқларини камситишга даъват этмаслиги керак»**, деган сўзлардан кейин «Энг муҳими бу программалар замон руҳи билан ҳамнафас бўлиши, шунингдек, халқ манфаати ва эҳтиёжини ўйлаб тузилган бўлиши шарт», деган жумлалар қўшиб қўйилса нур устига нур бўларди.

Ш. СУЛАЙМОНОВА,
Ҳамза район халқ судининг раиси.

— Ҳаёт ўзгарувчан бўлганидек Қонунлар ҳам ўзгарувчандир. Улар давр ўтиши билан замон талабига мослаштириб бориладир. Шунинг учун ҳам СССР халқ депутатларининг I съездида СССР Конституцияси ҳозирги қайта қуриш даври талабларига жавоб бермай қолганлиги таъкидланиб, янги Конституция ишлаб чиқиш ва қабул қилиш зарурлиги кўрсатиб ўтилган эди. Шунга кўра Конституция лойиҳасини тайёрлаш комиссияси ташкил этилди. Барча иттифоқдош республикаларда бўлганидек республикамизда ҳам «Ўзбекистон ССР Конституцияси (Асосий Қонуни)га ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси эълон қилинди.

Лойиҳанинг 166-моддасидаги **«Судьялар ва халқ маслаҳатчиларининг одил судловни амалга ошириш йўлидаги фаолиятига ҳар қандай йўсинда аралашишга йўл қўйилмайди ва бундай аралашув қонунга мувофиқ жазоланади»**, дейилган сўзларни тўла маъқуллайман. Чунки тажрибадан маълумки, судьялар ишига ҳар қандай аралашув суд фаолиятига салбий таъсир кўрсатади. Судьялар ҳуқуқини қандайдир чегаралагандек бўлади. Уларнинг мустақил фикр юритишларига тўла имконият бермайди.

Шунингдек, лойиҳада **«Барча судларнинг судьялари 10 йил муддатга сайланади»**, дейилади. Менимча бу жуда кўп муддатдир, уни қуйидаги таҳрирда тузатиш мақсадга мувофиқ бўлади. **«Барча судларнинг судьялари беш йил муддатга сайланадилар. Агар улар шу давр ичида халқ ишончини тўла оқлай олсалар, уларни яна беш йил муддатга қайта сайлаш мумкин».**

Лойиҳанинг 102-моддасида Ўзбекистон ССР Олий Совети ваколатлари доираси белгилаб берилган. Аммо фикримизча бу ваколатлар доираси тўлиқ белгиланган эмас. Чунончи, шу модданинг 9-бандида Ўзбекистон ССР Прокурорини тайинлаш Ўзбекистон ССР Олий Совети ваколатлари қаторига киритилиши тўғри бўлур эди. Сабаби, биринчидан, Ўзбекистон ССР суверен давлат экан ўзининг барча органларини, шу жумладан, прокуратура органларини ҳам ўзи ташкил этиши лозим. Иккинчидан, Ўзбекистон ССРнинг келгусида ташкил қилинадиган Конституцион назорат комитети амалга оширадиган назорат прокуратура назоратидан юқори туради.

Ҳ. НОСИРОВ,
асбобсозлик ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчиси.

— Ўзбекистон ССР Қонунлари лойиҳаларининг яратилиши албатта ошкоралик ва демократия замонасининг яна бир тантанаси деб ўйлайман. Ахир ҳар қандай Қонун энг аввало халқ манфаатини ўйлаб яратилади. Бунинг устига бу Қонунлар Советлар фаолиятини кучайтириб, халқ депутатларига янада кенгроқ ҳуқуқ бериши билан ҳам характерлидир. Гарчи шундай экан, шу ўринда депутатлар фаолиятига бир назар ташлаб ўтиш фойдадан ҳоли бўлмайди.

Узоққа бормайлик. СССР халқ депутатлари сайлови бўлиб ўтганига олти ой бўляпти. Номзодларни рўйхатга олишдаги талашиб-тортишишлар ҳали ҳамон ёдимизда. Депутатларни саралаб танладик. Улар бизга катта ваъдалар беришди. Узундан-узоқ программаларини эълон қилишди. Биз қарсак билан кутиб олдик. Бироқ, афсуски ҳалигача натижадан дарак йўқ. Устига устак сайловдан омон-эсон ўтиб олган депутатларнинг ўзлари ҳам сув қуйгандек жимиб кетишди. Қани улар ваъда қилган қурилишлар, экология муаммоларининг ҳал этилиши, озиқ-овқат программаси-ю, савдодаги ўзгаришлар... Эҳ-е санайверсанг адоғига етолмайсан уларни. Мана энди депутатларнинг эркин ишлашлари учун яна бир ғамхўрлик. Янги Қонун лойиҳалари ҳақида сўз юритяпмиз. Зеро, гап лойиҳа устида бораётган экан шу ҳақда ўз фикримни айтай. «Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлари сайлови ҳақида»ги Қонун лойиҳаси ҳам гражданларнинг таклиф ва истаклари асосида яратилган, деб ўйлайман. Бироқ, лойиҳада шундай жумлалар ҳам борки, улар таҳрир талаб. Бир ўқишда ундаги жумлалар мағзини тушуниб олиш қийин. Мана бир мисол: Қонуннинг 4-моддасида шундай дейилади: **«Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлари тўғридан-тўғри сайланади. Халқ депутатлари гражданлар томонидан бевосита сайланади».** Бу жумлани бир ўқишда илғаб олиш қийин. Унинг мазмунини тўғри тушуниш учун меҳнаткашларгина эмас, балки зиёлилар ҳам қайта-қайта ўқиши керак бўлади.

8-моддадаги ушбу сўзларга эътибор беринг: **«Сайлов комиссияларининг мажлисларида, шу жумладан депутатликка номзодларни рўйхатга олиш, сайлов участкасида овозларни санаб чиқиш пайтида, округ бўйича сайлов натижаларини аниқлаш ҳамда сайловнинг умумий якунларини чиқариш чоғида меҳнат коллективлари, жамоат ташкилотлари, олий ва ўрта махсус ўқув юртлари ўқитувчилари ва хизматчилари коллективларининг ўқувчилари, студентлар билан биргаликдаги йиғилишлари, сайловчиларнинг истиқомат жойларидаги ҳарбий хизматчиларнинг ҳарбий қисмлардаги йиғилишларининг, аҳоли ташаббускор жамоат органларининг вакиллари, ишончли шахслар, шунингдек матбуот, телевидение, радио вакиллари иштирок этиш ҳуқуқига эга».** Жумлани шу қадар узундан узоқ тузиш шартмиди? Ёки бўлмаса 14-моддадаги қуйидаги гапни қаранг: **«Зўрлик ишлатиш, алдаш, дўқ қилиш ёки бошқача йўл билан Ўзбекистон ССР гражданининг Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатини сайлаш ва депутати бўлиб сайланиш, сайловолди агитациясини олиб бориш ҳуқуқини эркин амалга оширишига тўсқинлик қилувчи шахслар, шунингдек, сайлов ҳужжатларини сохталаштирган, овозларни атайлаб нотўғри ҳисоблаган, яширин овоз беришни бузган ёки ушбу қонунни бошқача тарзда бузган сайлов комиссияларининг аъзолари, давлат ва жамоат органларининг мансабдор шахслари қонунда белгилаб қўйилган тарзда жавобгар бўладилар»**, каби сўзларнинг мазмунини анча-мунча одам уқиб олиши қийин бўлади.

Ҳар қандай қонун ҳам замон талаби билан ўзгарар экан демак, у биринчи навбатда халқчиллиги, тушунарлилиги билан олдингиларидан ажралиб туриши керак.

Совет рассоми кўргазмаси

ПХЕНЬЯН. ТАСС мухбири Иван Захарченко хабар беради: Кореянинг тасвирий санъат Давлат марказий музейида пхеньянликлар учун одатдан ташқари бадиий кўргазма очилди. Кўргазма ҳажми унчалик катта эмаслигига қарамай, у гўзаллик ихлосмандларида зўр қизиқиш уйғотди. Мамлакатнинг мана шу асосий картиналар галереясида тошкентлик совет рассоми корейс миллатига мансуб Владимир Ан ўзининг мўйқаламда ишланган юздан ортиқ асарини намойиш қилди.

Аждодларимиз ватанида ўз санъатимни намойиш қилиш мен учун катта шарафдир, деди В. Ан КХДР Маданият министрлигининг ташаббуси билан уюштирилган экспозициянинг очилишида. Шарқ халқларининг фольклор мавзулари рассом ижодига асос қилиб олинган. Бу ерда намойиш қилинган кўпдан кўп тўғноғичлар, бўйинга тақиладиган занжирлар, лок югуртирилган ғаладончаларда жуда нафис, ҳатто кўзга кўринар-кўринмас расмлар туширилиб, уларда ўзбек халқ эртаклари, шунингдек корейс афсоналари ва фольклори сюжетлари тасвирланган. Санъаткор яратган ва унинг ижодининг яна бир йўналишини ифодаловчи миниатюра портретларини фотосуратдан ажратиш қийин.

Футбол

Кеча совет футбол командалари Европа кубоклари учун биринчи босқичдаги дастлабки учрашувларни ўтказишди. Кубок эгалари кубоги учун турнирда Москванинг «Торпедо» командаси Ирландиянинг «Корк Сити» командасини 5:0 ҳисобида мағлубиятга учратди.

УЕФА кубоги учун турнирда Киев динамочилари Будапештнинг МТК клуби устидан 4:0 ҳисобида ғалаба қозонишди. «Зенит» — «Нествед» (Дания) учрашувида 3:1. «Жальгирис» — «Гетеборг» (Швеция) учрашувида 2:0 ҳисоби қайд этилди.

●

11 ва 12 сентябрь кунлари биринчи лига командалари навбатдаги тур учрашувларини ўтказишди.

Ўз майдонида Абовян шаҳрининг «Котайк» командасини қабул қилган «Пахтакор» футболчилари бу сафар бир очко билан кифояланишди. Ўйин 1:1 ҳисобида тугади. Ягона жавоб тўпини ўн бир метрли жарима белгисидан А. Абдураимов киритди.

Шу турнинг қолган учрашувларида қуйидаги натижалар қайд этилди: «Динамо» (Ботуми) — АСК (Ростов-Дон) — 1:1, «Кубань»—«Металлург» — 1:1, «Қайрат» — «Торпедо» —6:3, «Геолог» — «Таврия» — 1:4, «Шинник» — «Нистру» — 2:0, «Гурия» — «Карпати» АСК — 3:2, «Динамо» (Ст.) — «Даугава» — 2:1, «Факель»—«Кузбасс» — 1:0, «Ростсельмаш» — МАСК — 0:0.

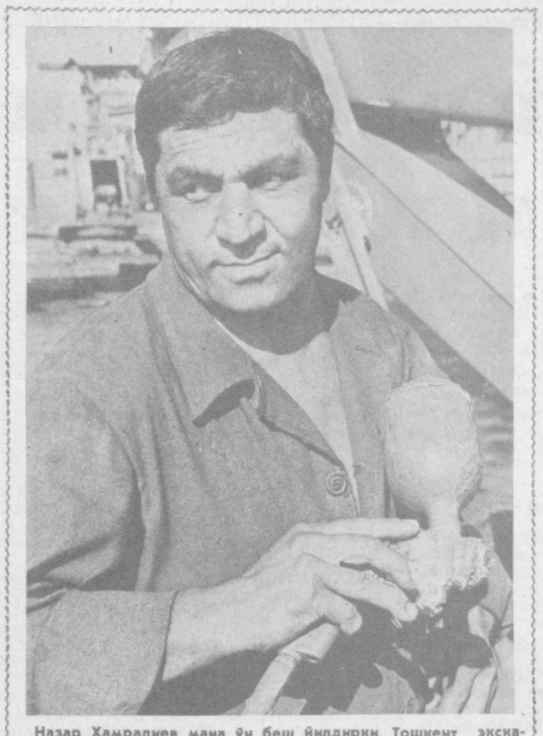

Назар Ҳамралиев мана ўн беш йилдирки, Тошкент экскаватор ишлаб чиқариш бирлашмасида меҳнат қилиб келяпти. Бу йиллар ичида у коллектив ҳурматини қозонибгина қолмай, кўпгина ёшларга касб сирларини ҳам ўргатди. Уни ҳозир устоз ишчи сифатида ёшлар астойдил ҳурмат қиладилар.

М. Нуриддинов сурати.

Меҳнатдан бахт топганлар

Элга хизмат унинг орзуси

ДУНЁДА касблар, ҳунарлар жуда кўп: хилма—хил. Бир биридан қизиқарли, масъулиятли. Ҳар бирининг ўз гашти бор. Ўз касбини ардоқлаган инсон эса элда эътибор топади, ҳурмат қозонади...

Пойтахтимиздаги экспериментал ишлаб чиқариш автомобиль корхонаси (ЭПАП) автослесари Файзулла Мўминжонов ўзининг шахсий ҳаётида бу ҳақиқатга тўла ишонч ҳосил қилди.

Файзулла асли тошкентлик, пиру-бадавлат, меҳнаткаш оилада вояга етган 6 фарзанднинг бири. Отаси Мухсимжон Мўминжонов узоқ йиллар мобайнида темир йўл транспорти системасида ишчи касбини ардоқлаб келди, эндиликда пенсияга чиқиб, қарилик гаштини сурмоқда. У фарзандларининг меҳнатсевар, жамиятимизга муносиб кишилар бўлиши йўлида кўп куч ва ғайрат сарфладики, улар зое кетмади.

Оиланинг кенжаси Файзулла ёшлигиданоқ техникага ихлос қўйди, автослесарь бўлишга қатъий қарор қилди. Шу туфайли 1980 йилда ўрта мактабни тамомлаб, ҳеч иккиланмай слесарликка шогирд тушди. У қалбига қулоқ солди, яхши ният йўлида меҳнат қилди. Автокорхонанинг жорий ремонт участкасида слесарликнинг сир-асрорларини кунт билан ўргана бошлади. Дастлабки пайтларда анчагина қийинчиликларга дуч келинганлиги ҳеч кимга сир эмас. Лекин ёш йигит улар олдида довдираб қолмади, олдига қўйган мақсад сари комил ишонч билан борди.

— Мана шунга ҳам қарийб 9 йил бўлди, — дейди у биз билан суҳбатда. — Шу корхонада ўсиб-улғайдим, барча орзуларимга эришиб, коллективда ҳурмат-эътибор топдим. Буларнинг ҳаммаси фақат ҳалол меҳнат, касбга садоқат, қўйилган мақсад сари ёшларга хос ғайрат-шижоат билан интилиш, қийинчиликлардан қўрқмаслик шарофати деб ўйлайман.

Ҳикоямиз қаҳрамонининг гапида жон бор. У меҳнат фаолиятининг биринчи кунларидан бошлаб тажрибали кишиларнинг ишини синчковлик билан кузатиб, «сўраб ўрганган олим» қабилида иш тутди. Меҳнат интизомига қатъий риоя қилиш, топширилган ишнинг сифатли бажарилишига алоҳида эътибор бериш коллектив ишининг асосий ва ҳал қилувчи принциплари эди. Ахир, азим пойтахтимиз аҳолиси ва унинг сон-саноқсиз меҳмонларига бутун сутка давомида такси хизмати кўрсатаётган «ГАЗ—24» енгил автомашиналарнинг бир қисми мазкур автокорхонага қарашли. Ҳар куни автокорхона дарвозасидан ғизиллаб чиқиб кетаётган енгил таксиларнинг йўловчиларга қай даражада сифатли ва бенуқсон хизмат кўрсатиши ремонт зонасидаги ишчиларнинг топширилган ишга қандай муносабатда бўлаётганлигига кўп жиҳатдан боғлиқдир.

Масаланинг ана шу нозик томонларини юрак-юракдан ҳис этган Файзулла танлаган касбининг сир-асрорларини пухта эгаллашда куч ғайратини, вақтини аямади. Натижалар эса чакки бўлмади. Шундай қилиб, ойлар кетидан ойлар ўтди...

1981 йилда ёш йигит Совет Армияси сафига чақирилди. 1983 йилнинг баҳорида хизмат бурчини муваффақиятли ўтаб, жонажон Тошкентга қайтган Файзулла яна қадрдон коллективига келиб қўшилди, ўз ишини давом эттира бошлади. Хизмат вақтида олган ҳақиқий ҳаётий сабоқ уни янада масъулият билан меҳнат қилишга, янги орзулар сари интилишга ундади.

Шу йилнинг ўзида Файзулла ҳаётида яна бир қувончли воқеа юз берди. У ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда Тошкент автомобиль транспорти ва йўллари институти «Автомобиль хўжалиги» факультетининг кечки бўлимига ўқишга кирди. Ишни ўқиш билан қўшиб олиб бориш осон бўлмади, албатта. Аммо автокорхона маъмурияти, касаба союз комсомол ташкилотлари ишлаб чиқариш илғорига ҳар томонлама ёрдам берди, зарур шарт-шароит яратиб берди. Шу билан бир вақтда «интилганига толе ёр» деганларидек, табиатан меҳнатсевар, тиниб-тинчимас, иш вақтининг ҳар бир дақиқасидан оқилона фойдаланишни ҳал қилувчи омиллардан бирига айлантириб олган Файзулла ишда ҳам, ўқишда ҳам кўпчиликка ўрнак бўлишга астойдил ҳаракат қилди ва бунга эришди ҳам.

Жорий ремонт участкасида ўзини ижобий томондан кўрсатган слесарь бошқа бир муҳим цех — мотор цехига ишга ўтказилди. Двигателни автомашинанинг «юраги» десак, муболаға бўлмайди. Шунинг учун мазкур участкадаги иш жараёнининг нақадар масъулиятли эканлигини батафсил гапириб ўтиришнинг зарурати йўқ. Автоселесарь ана шу участкада ҳам ҳамкасблари билан тез орада тил топишиб, ишлаб чиқаришда ўзининг муносиб ўрнини эгаллашга эришди. Эндиликда энг нозик, ўта масъулият ва аниқлик, катта тажриба талаб қиладиган иш жараёнлари унга топшириладиган бўлди. Бу бежиз эмасди, албатта.

Ўз ишининг устаси Ф. Мўминжоновнинг фидокорона меҳнатлари коллектив эътиборидан четда қолмади. 1986 йил унинг ҳаётида ўчмас из қолдирди. Автокорхона коммунистлари ҳар ишда ўрнак, интизомли ва изланувчан автослесарни ўз сафларига қабул қилдилар. Ўз навбатида у бу юксак ишончни фидокорона меҳнати билан оқлашга астойдил ҳаракат қилиб, бир ғайратига ўн ғайрат қўшиб ишлай бошлади.

— Мен Файзулла Мўминжоновни шу ерга ишга келган биринчи кундан бери биламан, — дейди биз билан суҳбат чоғида ишлаб чиқариш-техника бўлимининг бошлиғи Виктор Михайлович Ососов. — Мен ўша пайтларда ремонт устахонасининг бошлиғи эдим. У меҳнат фаолиятини менинг қўлим остимда бошлаган. Ўта камтар, интизомли, ҳар қандай топшириқни ўз вақтида ва аъло сифатли бажариш, ишга ижодий ёндашиш уни бошқалардан ажратиб туради. У фақат коллектив манфаатлари билан яшайди. Қани энди, шундай кишилар орамизда кўпроқ бўлса, ютуқларимиз янада қувончли бўларди.

— Унинг жамоат ишларидаги фаол иштироки ҳақида ҳам алоҳида тўхталиб ўтсак арзийди, — дея суҳбатимизни давом эттирди автокорхона директори Файзулла Эргашевич Мамажонов. — Файзулла Мухсимович мана иккинчи чақириқ Тошкент шаҳар Советининг депутати. У ҳақда ўзлари билан батафсил гаплашиш мумкин.

Ҳа, унинг ўз кадри билан чин юракдан фахрланиб гапириши бежиз эмас. Файзулла ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда олий ўқув юртида таълим олиш билан бир вақтда шаҳар Советининг депутати сифатида ҳам анчагина ибратли ишларни амалга оширишга ўзининг муносиб ҳиссасини қўшиб келмоқда.

Шу кунларда олий ўқув юртини муваффақиятли тамомлаб, ҳаётидаги барча орзуларига эришган Файзулла Мўминжонов ўз севган касбида ишлаб, топшириқларни ўз вақтида ва сифатли адо этиш билан бир вақтда сайловчиларнинг катта ишончини шараф билан оқлаш ниятида ҳормай-толмай меҳнат қилмоқда.

Л. МАТКАРИМОВА,
«Узавтотранстехника» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси катта инженери.

Давлат қабули—сифат кафолати

Умидбахш натижа

ХЎЖАЛИК ҲИСОБИ ва ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш шароитида аъло сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш шартнома мажбуриятларини тўла адо этиш, маҳсулот реализацияси ва даромад олиш планларини муваффақиятли адо этиш корхоналар учун муҳим вазифаларга айланиб қолган.

Шаҳримиздаги «Тошкент» мебель ишлаб чиқариш бирлашмаси яқин-яқинларда ҳам пойтахтимиздаги қолоқ корхоналардан ҳисобланарди. Ҳар ойда мажбуриятларни адо этолмаслик, шартнома мажбуриятларини бузиш бирлашма учун одат тусига кириб қолганди. Лекин бу йил шароит бутунлай ўзгарди. Республика савдо ташкилотлари томонидан маҳсулотнинг сифатига бўлаётган эътирозлар ҳажми ниҳоятда қисқаргани бу ердаги жонланишларнинг яққол ифодасидир.

Маҳсулот ишлаб чиқарадиган ҳар қандай завод ёки фабрика мавжудки, унда сифатни текшириш бўлимлари бир неча йиллардан буён ишлаб келяпти. Лекин шу билан бирга сўнгги йилларда маҳсулот сифатига қўйилаётган талаблар адо этилмаётганлиги ҳам ҳеч ким учун сир эмас. «ОТК» тамғаси босилган маҳсулотлар бир неча бор қайтариб юборилганлиги ва бунинг эвазига ишчилар қанча-қанча пул йўқотганликлари ҳам янгилик эмас.

Бирлашма ҳам илгари бундай «хислат»лардан ҳоли эмасди. Лекин давлат қабули жорий қилинганлиги ишдаги жиддий силжишларга замин яратди. Комиссия составига тажрибали мутахассислар, маҳоратли мебелсозлар киритилган. Уларнинг аксарияти цехлардаги иш жараёнларини, ҳар бир ишни мукаммал билишади. Кичик тахталарнинг талаб даражасида сақланишигача яхши биладиган бундай мутахассислар учун ишга талабчанлик билан ёндошиш одат тусига кириб қолган.

Ишимизда сезиларли ўзгаришлар юз бергани билан бу ўзгаришлар ҳозирги замон талабларини қондира олмайди, — дейди давлат қабули комиссиясининг аъзоси Алефдина Моисеевна Тян. — Ҳозир ишчилар талаб даражасида ишлашга анча кўникиб қолдилар. Илгарилари мендан кетгунча, эгасига етгунча қабилида ишлаш кўпчиликнинг иш шиори бўлган. Хўжалик ҳисоби ҳаммамизга, раҳбарларга ҳам, ишчиларга ҳам, назорат комиссияси аъзоларига ҳам талабчанлик ва масъулиятни ўргатяпти. Ишчилар бирор-бир сифатсизликка йўл қўйилса, бу жараёнларни қайтадан бажариб ана шу камчиликларни бартараф этишга мажбур бўлишади. Бир иш икки иш бўлиши билан бирга, ҳамёнидаги пулидан ҳам ажралади. Хўп, шундай экан, ҳамма вақт ҳам маблағни осмонга учиргандан кимга наф? Ҳозир ҳар бир ишчи қилаётган масъулиятсизлиги эътиборсиз қолиб кетмаслигини яхши билади.

Давлат қабули комиссияси бугун икки группадан, яъни маҳсулот ишлаб чиқаришни назорат қилувчи ва қабул қилувчи группалардан иборат.

Биринчи группа цехлардаги жараёнларни узлуксиз бошидан охиригача кузатиб, технология жараёнларининг бузилмаслиги, нормадан четга чиқмасликни кузатиб борсалар, иккинчиси тайёр маҳсулотнинг сифатини кўздан кечирадилар. Мутахассислар ўз олдиларига фақат назоратчиликни мақсад қилибгина қўймаганлар. Улар технологик босқичларга ўзгартиришлар киритиш, чизмаларнинг инструкцияларнинг тўла бўлишига эришишга ҳам интиладилар. Қолаверса, қайси турини қандай ҳажмда ишлаб чиқариш ҳам уларнинг эътиборидан четда қолмаяпти. Бирлашма асосан «Тонг» деб номланган ётоқхона термалари ишлаб чиқарилади. Диван-каравот катта кўзгу, тумбочка ҳамда шифоньердан иборат бу термалар ҳозир савдода сира ушланиб турмайдиган бўлди. Шундай экан, мутахассислар уларнинг ҳажмини кенгайтириш, ишлаб чиқариш қувватларидан тўлароқ фойдаланиш устида бош қотириб кўрсалар, янада яхши бўларди. Шунингдек, бирлашмада «Чара» деб номланган янги турнинг технологияси ишлаб чиқиляпти. Келгуси йиллардаги планлаштиришга «Эльмира» термасини киритиш ҳам кўзда тутилган.

Сифат назорати билан шуғулланувчи комиссия яқинда бирлашма маъмуриятига миллий хонтахталарнинг янги турини камайтириш ҳақида хат ёзишди. Ўтган ойда бу маҳсулотдан 1200 дона ишлаб чиқарилди. Янги маҳсулотнинг сифатини яхшилаш зарур. Чунки уни магазинларда озми-кўпми харид қилишаётган бўлса-да, ҳали нуқсонлардан ҳоли эмаслиги аниқланди. Қисқа фурсатда унинг технологиясига ўзгартириш киритиш ва харидорларнинг талабларини инобатга олиб, бу нуқсонларни бартараф этиш зарур.

Шу йилнинг ўтган ойлари мобайнида бирлашмада 15570 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш мўлжалланган эди. Ҳозиргача ҳаммаси бўлиб 15687 минг сўмлик маҳсулот Давлат қабулига тавсия этилган бўлиб, уларнинг 15338 сўмлиги биринчи тақдимдан қабул қилинди. Ўтган йилги якунларга кўра комиссия вакиллари 12 турдаги маҳсулот тури ишлаб чиқаришни тўхтатиб қўйган бўлса, бу йилнинг ўтган ойлари якунларига кўра 8 турдаги маҳсулот ишлаб чиқариш тўхтатиб қўйилди.

Бирлашмада бугун ана шундай қатъий чоралар кўриш ниҳоятда муҳим ўрин бўлиб қолди. Ўтган йилларга нисбатан эътирозлар қисқарган бўлсада, унга батамом чек қўйилгани йўқ. Корхона маҳсулот сифатсизлиги учун шартнома тузган ташкилотларга жарима тўлашга ҳам ҳанузгача чек қўймади.

Давлат қабули комиссияси аъзолари мана шу «ачинарли» рақамларни корхонадан олиб ташлашга астойдил ҳаракат қилишяпти. Улар технологик босқичлардаги нозик участкалар фаолиятига ўзгартиришлар киритиш, «сифат кунлари»да иштирок этиш, конструкторлик ва технологик ҳужжатларга ўзгартиришлар киритиш борасида тинимсиз изланишяпти. Юқорида биз баъзи маҳсулотларда турли нуқсонларга чек қўйилаётгани учун уларни маълум участкаларда ишлаб чиқаришни таъқиқлаб қўйганларини таъкидладик. Булар қайси участкалар дерсиз? Бирлашманинг Т. Назаров бошчилик қилаётган 5-цехида треляж ишлаб чиқариш, маълум муддат ўтгач айнан шу участкада кийим-кечак шкафининг сўнгги икки туркуми биринкетин сифатсиз деб топилганлиги муносабати билан тўхтатиб қўйилди. Баъзи участкаларда кичик тумбочкалар ишлаб чиқариш тўхтатилди.

Цехларда уларни қайтадан тиклаш учун камчиликлар бартараф этилиб, нуқсонларга тўла барҳам берилганидан кейин бу ҳақда давлат қабули комиссияси ва сифатни назорат қилиш бўлимларига мурожаат қилишлари лозим.

Ишларни ташкил қилиш ва амалга оширишда фаол қатнашаётган комиссия раиси Б. Усмонов, А. М. Тян, Р. Нишонов, Ф. Икромов, И. Агаева, С. Бекматова, Ф. Богатова сингари мутахассисларнинг ўз вазифаларига масъулият билан ёндошаётганлигини таъкидлаш лозим.

Бирлашмадаги мавжуд «Хома» ва «Канима» линиялари эса тўла қувватда ишламаяпти. Баъзи цехларда зарур деталлар етишмайди. Комиссия аъзоларини ишдаги бемеъёрлик ҳам қийин аҳволга солиб қўйяпти. Таъминот масаласи бир неча йилдан бери ҳам раҳбарларни, ҳам ишчиларни ташвишга соляпти. Тахталарнинг бир маромда етиб келмаслиги туфайли ойнинг дастлабки кунларида цехларда осойишталик ҳукм суради. 15 — 20 числолардан сўнг вагонларда тўла тахта кела бошлайдию, ҳамманинг қўли қўлига тегмай қолади. Ишчилар маош олиш учун нормани бажариши керак. Лекин бир ойлик нормани 20 кунда бажариш сеҳргарнинг қўлидан келади, холос! Ойнинг сўнгги кунларида навбатдан ташқари дам олиш кунларида ҳам сменали иш ташкил қилинади. Ишчилар туну кун ишлашга мажбур бўлишади. Бундай пайтларда Давлат қабули комиссияси аъзоларининг яқинига ҳам йўлай кўрманг. Ахир, ҳар бир кишининг имкониятларини комиссия аъзоларига тенг тақсимласак, ҳар бир мутахассис ойига 157 минг сўмлик маҳсулотнинг сифатини назоратдан ўтказиши керак экан!

У қандай яхши мутахассис бўлмасин, қисқа фурсатда бир ойлик нормани бажарса, маҳсулотнинг тўла сифатига кафолат бера олармикин? Савдо ташкилотларидан келаётган эътирозларга ҳанузгача чек қўйиб бўлмаётганлигини балки айнан мана шу ҳол билан изоҳлаш керакдир.

Корхоналарда ишни бундай ташкил қилаётган министрлик ходимлари ҳамда таъминотчиларни айблаш ўринлидир. Планлаштирувчи ташкилотлар таъминотчилар зиммасига планни юклайдию, унинг бажарилишини назорат қилмайди. Ахир, улар ойлик нормани бажарсак бўлди, деб бамайлихотир юраверадиларми? Нима учун таъминотчиларнинг фаолиятига ойлик натижаларга кўра баҳо берилади? Ахир, ой 31 числогача давом этади. Мебелсозлар 31 числода кечқурун қабул қилиб олинган хом ашёдан қандай қилиб ўз нормаларини бажарадилар? Шундай экан, бундай нормаларнинг бажарилиши ҳисоботи ҳеч бўлмаганда ҳар ўн кунда тинглаб борилиши керак. Акс ҳолда бунинг жабрини яна оддий ишчилар тортадилар. Шунда Давлат қабули комиссияси аъзолари ҳам ўз олдиларига қўйилган талабни бемалол бажаришлари мумкин.

Шароит яратиб берилган ҳолда эса ҳаммага талабни кучайтириб, ижобий натижаларга умид қилса арзийди.

В. МАДИМАРОВА,
«Тошкент оқшоми» мухбири.

Денгиздан томчи

(Хатларни ўқиб)

КПСС XIX Бутуниттифоқ конференцияси Резолюцияларида **«Конференция 2000-йилгача ҳар бир оилани алоҳида квартира ёки уй билан таъминлаш борасида КПСС XXVII съезди ўртага қўйган вазифани бажариш мақсадида уй-жой қурилишининг ҳажмлари, суръатларини ошириш ва сифатини яхшилаш юзасидан кўрилган чора-тадбирларни маъқуллайди»**, дейилади.

Бу тарихий анжумандан кейин ўтган бир йилдан ортиқ муддат ичида унинг қарорларини бажариш юзасидан қандай ишлар қилинди? Турар жой бинолари қурилиши ҳажми сезиларли даражада ортди. Шахсий уй-жой қурилишига эътибор кучайди. Материаллар таъминоти яхшиланяпти. Лекин бу бажарилган ишлар ҳали «денгиздан томчи», холос. Буни редакциямиз адресига келаётган хатлар мисолидан ҳам билса бўлади.

— Мен Улуғ Ватан урушининг иккинчи группа ногирониман, — деб ёзади Сергели районидан Раҳим Ҳасанов. — 11 кишилик оиламиз билан 41 квадрат метрлик уйда яшаймиз. Икки ўғлим уйланганлигини айтсам шароитимиз нақадар оғирлигини ўзингиз тушуниб оласиз. Район ижроия комитетига қатнай-қатнай, ниҳоят катта ўғлимга ер участкаси ажратиб беришга эришдик. Шу йилнинг январь ойида Сергели район банкига кредит ссуда олиш учун барча керакли ҳужжатларни топширдик. Бироқ афсуски, шу вақтгача банкдан сариқ чақа ҳам ололмадик.

Хўш, редакциядан умид кутаётган бу газетхонга нима деб жавоб бериш мумкин? Қандай илиқ сўз борки, унинг кўнглини кўтариб дилига таскин берсак. Биз Сергели район банки раҳбарларидан отахоннинг илтимосига «лаббай» деб жавоб беришларини, унинг қарилигини ҳисобга олиб виждонан иш тутишларини сўрардик. Қолаверса, ҳар қандай оворагарчиликларни ҳам чеки, ниҳояси бўлади-ку ахир.

Энди яна бир хатга эътиборингизни тортмоқчимиз.

— Шу йилнинг февраль ойида янги квартиранинг калитини олдик. Бироқ қувончимиз узоққа чўзилмади. Чунки бир ой ўтмай икки хонадан иборат бўлган уйимизнинг деворлари ва шифти юқоридан чакиллаб тинимсиз томиб турган сув оқовасидан «бежалди». Югур-югур бошланди. Бу орада уй-жой бошқармаси, район халқ контроли комитети ва прокуратурага мурожаат қилиб улгурдик. Улар пудратчи ташкилот — 48-қурилиш бошқармаси раҳбарларини уйни қайта ремонт қилиб беришга кўндиришди. Мана орадан етти ой ўтди ҳамки ремонтчилардан дарак йўқ, — деб ёзади Ғалабанинг 40 йиллиги массивидаги 3-уйда истиқомат қилувчи Жиянбоевлар оиласи.

Ўртоқ Жиянбоев, ниятни яхши қилаверинг. Ажаб эмас бошқарма бош инженерию, катта прорабн А. Абдусаломовлар инсофга кириб ремонт ишларини тезлатиб юборишса. Биз ҳам хатингиз мазмуни билан телефонда уларни таништириб қўйдик.

Умуман, фойдаланишга топширилаётган уйларнинг сифатсизлиги ҳақида келаётган хат-хабарлар сони кундан-кунга ортиб бормоқда. Кўриниб турибдики жойларда сифатсизликка қарши етарли кураш олиб борилмаяпти. План орқасидан қувиб, сифатини унутиш ҳоллари юз бермоқда. Бу нуқсонлар меҳнаткашларнинг ҳақли эътирозига сабаб бўлмоқда. «Сифат — иш мезони», «Сифат—диққат марказида» деймиз. Сифат комиссияларининг ибратли ишлари ҳақида жар соламиз-у, лекин иш ниҳоясига етганда янги квартираларга кўчиб кирган оилаларнинг шикоятларини эшитиб ҳайратдан ёқа ушлаймиз. Юқоридаги дабдабали гаплар хўжа кўрсинга айтилаётгандек туюлади. Газетхонлар Р. Раҳмонова, М. Убайдуллаева, Ф. Абдуллаева, С. Рустуллаевлар ҳам худди шу мазмунда бизга хат йўллашган.

«Ҳурматли редакция, мен ТошМИ массивида жойлашган -уйнинг 18-квартирасида истиқомат қиламан, — деб ёзади оқшомхон М. Убайдуллаева.— 1981 йилдан бери ойим, акам ва мен икки ўғлим билан икки хонали квартирада яшаймиз. Салкам 10 йил кутиб энди квартира олиш учун навбатим етганда менга район ижроия комитетидагилар «Энди навбатга қараб уй бермаймиз, шундай қарор чиқди. Агар яшаш жойингиз киши бошига 3 квадрат метр бўлсагина квартира оласиз», деб ҳужжатларимни қўлимга қайтариб беришди. Хўш, энди нима қилай?».

Чиндан ҳам нима қилиш керак? Ахир бир инсон 10 йиллаб квартира олиш учун навбат кутсаю, бирдан бугун иш орқага кетса. Начора. Ҳаётда инсоф ва адолат деган сўз ҳам бор. Шундай экан сизга, синглим, яна бироз сабр-бардош тилаймиз. Ажаб эмас қайта қуриш шамоли ўша сиз айтаётган район квартира бўлимидагиларнинг бағрига ҳам тегса-ю, адолатга келиб қолишса. Биз эса ўз навбатида уларнинг қулоғига партия XXVII съезди минбарида туриб айтилган ушбу сўзларни яна бир бор қуйиб қўймоқчимиз: **«Уй-жой проблемасининг социал аҳамияти ва кескинлиги проблемага жиддий муносабатда бўлишимизни ҳам тақозо этади. Уй-жойларни тақсимлаш практикасини жиддий яхшилаш зарурлиги ҳақида кўп гапирилмоқда. Бу масалалар кенг демократик асосда ҳал этилиши, муттасил жамоат контроли остида бўлиши лозим».**

М. КОМИЛЖОНОВ.

Яқин, Ўрта Шарқ ва Жануби-Шарқий Осиё мамлакатларида

Мамлакат конституциясига биноан

⊙ ИСТАМБУЛ. Туркия президенти Кенан Эврен мамлакат конституциясига биноан яқин вақт ичида давлат бошлиғи лавозимидан кетишини айтди. К. Эврен ислом конференцияси ташкилотининг иқтисодий ва савдо-сотиқ ҳамкорлиги билан шуғулланувчи доимий комитетининг 5-мажлиси очилишида нутқ сўзлаб, президентлик вазифасини шу йил ноябрь ойида Туркия буюк миллат мажлиси (парламенти) сайлайдиган ўз ворисига топширишини маълум қилди. К. Эврен мана шу комитет раисидир.

Маҳаллий кузатувчилар ва матбуотнинг ёзишича, ҳукуматнинг ҳозирги бошлиғи, ҳукмрон ватан партиясининг бош раиси Тургут Озал президентлик лавозимига эҳтимол тутилган даъвогарлардан биридир.

Сиёсатга қарши норозилик

⊙ БАЙРУТ. Ҳарбий ҳукумат бош министри генерал М. Ауннинг даъватига биноан Америка элчихонаси биноси олдида Қўшма Штатлар Ливанда ўтказаётган сиёсатга қарши норозилик намойиши бўлди. Бу ерга тўпланган кишилар элчихона рамзий қамал қилинганлигини, Америка элчиси эса гаровга олинганлигини эълон қилдилар.

Пойтахтнинг шарқий секторидан жанубрoқда жойлашган Мкалес аҳоли пунктининг одамлар гавжум бўладиган майдонида динамит ўрнатилган иккита автомашина портлади. Бундай террорчилик ҳаракати натижасида икки киши ҳалок бўлди ва 7 киши жароҳатланди. Ёнғин чиқиб, катта моддий зарар етди. Бинолар ва ён атрофга қўйилган автомобиллар шикастланди.

АҚШнинг Ливандаги элчихонаси ходимлари Байрутдан кўчириб кетилди. Яхши хабардор бўлган кишилар бу ерда ана шуни маълум қилдилар.

Уларнинг сўзларига қараганда, тахминан соат 7 дан 30 минут ўтганда элчи Жон Маккарти бошчилигидаги элчихона ходимлари иккита вертолётга ўтириб, Ливан пойтахтидан жўнаб кетдилар. Маълум қилинишича, улар Кипрга йўл олганлар.

Маҳаллий кузатувчилар Вашингтон билан маҳаллий христианларнинг раҳбари Мишель Аун ўртасида муносабатлар ёмонлашгандан кейин Америка томони элчихонани кўчиришга қарор қилди. Аун матбуот конференциясида сўзга чиқиб, АҚШнинг Ливанга нисбатан ўтказаётган сиёсатини кескин танқид қилди ва Буш маъмуриятини мамлакатни бўлиб юборишга интилаётганликда айблади.

Зўр қизиқиш уйғотди

⊙ АММОН. Иордания пойтахтида совет фильмларининг ҳар йили ўтказиладиган анъанавий ҳафталиги зўр муваффақият билан тугади. Аммондаги қироллик маданият марказининг энг яхши кино залида кўп сонли томошабинлар совет режиссёрлари ва артистларининг турли мавзулардаги асарлари билан танишдилар. Бу ерда «Сайлов», «Таҳдир», «Аблаҳ», «Васса» ва бошқа фильмлар намойиш қилинди.

Совет актёри, режиссёр А. Кореневнинг «Акселератка» фильмида бош ролни ижро этган Ирина Мелева билан бўлиб ўтган учрашув иорданияликларда зўр қизиқиш уйғотди.

Иорданиялик томошабинлар кино ҳафталиги қатнашчиларига муваффақият тиладилар.

Касаба союз ҳаётидан

ҚАРС ИККИ ҚЎЛДАН

ТОШКЕНТ пиллакашлик фабрикасида сўнгги ой якунлари бўйича ғолиб коллективлар аниқланди. Бригада ва участкалараро натижалар сарҳисоб этиладиган коллективлар орасида Қорасоч Қодирова бошлиқ 7-бригада аъзолари пешқадамлик қилиб келарди. Бу сафарги ғолиблик нишони яна Қорасоч етакчилик қилаётган бригадага топширилди. Асосий қисмини кўп болали оналар ташкил қилган мазкур коллективда ўз касбига меҳр ардоғини бахш этган онахонлар талайгина. Улар ҳам механизациялаштирилиб улгурилмаган пилла саралаш ва ивитиш цехларида ҳормай-толмай меҳнат қилиб келишади. Кунлик план топшириқларини ҳам ортиғи билан бажарадилар. «Қолоқларсиз ишлаймиз!» шиорига амал қилган коллектив корхона план-топшириқларини бажариб боришида ўз улушини қўшиб келмоқда.

Шунингдек, фабрикада Қ. Қодирова бригадасининг издошлари кўплаб топилади. С. Нажмиддинова бошлиқ 1-бригада, Н. Тожиеванинг 8-бригадаси ва М. Шокирова бошлиқ 6-бригадалар шулар жумласидандир. Мазкур бригадаларнинг номлари ҳам ғолиблар қаторида санаб ўтилди.

Умуман кўп йиллардан буён қолоқ коллектив бўлиб саналиб келган пиллакашлик фабрикаси хўжалик юритишнинг янгича формасини қўллаши билан қувончли натижаларга эриша бошлади. Ишчиларнинг иш ҳақидаги ўсиш кескин кўтарилди. Шу кунга келиб фабрика 70 минг сўмлик соф даромадга эга бўлди. Ўз маблағини энди ўзи сарфлай олиш имкониятини қўлга киритган коллектив «Ишчилар учун қандай шароит яратиб қўйди?» — деган савол туғилиши табиий.

— Пешқадам коллективлар қаторида Муборак Габитова ва Фароғат Набиева сингари илғор пилла сараловчиларимиз билан фахрланамиз, — дейди фабрика касаба союз ташкилотининг раиси М. Ҳ. Бектошева. — Улар йиллар давомида тўплаб келган бой тажрибаларини ёшларга бериб келмоқдалар. Асосий қисмини хотин-қизлар ташкил қилган фабрикамизда уларнинг кўпчилиги кўп болали оналардир. Уларга яратиб бериладиган қулай меҳнат шароитларигина унумдорликнинг ошишида катта роль ўйнайди, албатта. Шу мақсадда уларни ўзимизга ажратиб берилаётган гўшт, қанд, сингари камёб маҳсулотлар билан вақтида таъмин этиб турибмиз. Болалари билан биргаликда сиҳат-саломатлик масканларида дам олиб келишлари учун имтиёзли йўлланмалар ажратиб беріляпти. Саккиз ишчимиз кечагина «Золотое кольцо» туристик дам олиш зонасида даволаниб қайтишди. Ишчиларимиздан 37 киши эса Самарқанд, Бухоро ва Навоий шаҳарларида экскурсияда бўлиб қайтдилар.

Жумладан, ишчиларимизга иш пайтларида қулайликлар яратиш ниятидамиз. Афсуски, ҳозирча бунинг иложини қилолмаяпмиз. Чунки мавжуд ускуналарни техник жиҳозлаш ишлари тезкорлик билан ҳал этилиши кўндаланг бўлиб турибди. Ана шундагина хотин-қизларимизнинг қулай иш шароитлари билан таъминлай олдик, деб айта оламиз. Қолаверса юқорида номлари тилга олинган пешқадамларимиз сафи кенгайишига замин тайёрланган бўларди.

Ф. ҲУСАНОВА.

Машқда қийин бўлса — жангда осон бўлади. Карл-Маркс-штадт (Германия Демократик Республикаси) ёнғиндан муҳофаза махсус хизматининг аъзолари амалий машқларда ана шу нақлга амал қиладилар. Ушбу суратда 90 метр баландликда «қутқарув ишлари» олиб борилаётган пайт тасвирланган. Ана шу кишиларнинг маҳорати ва жасорати энг мушкул вазиятларда: ўт ўчирувчиларнинг 30 метр узунликдаги нарвонлари калталик қилиб қолган дақиқаларда ёрдамга келади.

Алоҳида машқ олган, қутқарув ишлари техникасини эгаллаган худди шундай командалар аксарият йирик шаҳарларнинг — республика маъмурий округлари марказларининг ёнғиндан муҳофаза қисмлари ҳузурида мавжуд.

АДН—ТАСС сурати.

Тарбия—бошдан

Ноёб мерос

Оилада фарзанддан катта бахт бўлмаса керак. Бир-биридан ширин-шакар фарзандлари билан фахрланиб ўзини дунёда нақадар бахтиёр деб ҳис қилган оилалар кам дейсизми?!

Аҳлоқли, одобли болаларни кўрсам бошим осмонга етади. Қаерга бормай шулар ҳақида гапириб мақташдан чарчамайман. Кейин яна мақташга лойиқ болаларни ахтаришга тушаман. «Маҳалладош»нинг илтимосига кўра фотомухбир Равиль Альбеков билан куни кеча «Кўкча» маҳалласига бордим. Маҳалла комитетининг секретари Қурбон ака Даминов мақсадимни англаб мени Жабҳар ака оиласига бошлади. Кўчадан ҳовлига киришимиз билан бизни ўрта бўйли, тўладан келган, истараси иссиқ бир аёл қарши олди.

— Ассалому алайкум, келинглар, келинглар.

— Булар Жабҳар аканинг келинлари Мавлудахон бўладилар, — деди Қурбон ака. — Ана ўғиллари ҳам шу ерда эканлар. Уларнинг исмлари Мираҳмаджон. Бу хонадон маҳалламиздаги энг намунали оилалардан ҳисобланади. Бизнинг маҳалламизда 20 та кўча бор. Уларда 700 дан ортиқ хонадон истиқомат қилади. Шуларнинг ичида Жабҳар аканинг хонадони ўзининг ҳар томонлама намуналиги билан ажралиб туради. Акахонимиз Улуғ Ватан уруши қатнашчиси, маҳалламизнинг энг обрўли жонкуярларидан бири. Уларнинг бир-биридан ширин тўртта неваралари бор. Бу хонадондан тиқ этган товуш чиқмайди. Болалари бир-биридан одобли.

— Бола тарбияси жуда нозик иш, — дея гап бошлади Мираҳмаджон ака, — У нафақат оила, балки жамият учун ҳам ниҳоятда муҳим.

Бу оила аъзолари билан хайрлашиб кўчага чиқдик. Сал нарида бир гуруҳ болалар туришган экан.

Уларнинг ёнида милиция майори ҳам бор.

— Тинчликми? — сўрадим ҳамроҳимдан.

— Бу киши вояга етмаган болалар билан ишлаш инспекциясидан, бизнинг маҳалламизга қарайдилар. Исмшарифлари Рўзимжон Раимов.

— Маҳаллани айланиб юрибмиз, — деди Рўзимжон ака, — Маҳалла активи билан алоқамиз яхши. Айниқса, маҳалла комитетининг раиси Абдулла ака Тўлаганов ёрдамидан жуда мамнунмиз. Маҳалламизда иккита 40-ва 192-мактаблар бор. Педагогика коллективи билан якдил бўлиб иш олиб бораётганимиз учун ҳам болалар орасида тартиб бузувчилар жуда камдан-кам учрайди.

Болалардан бирига мурожаат қилдим:

— Нима билан шуғулланасизлар?

— Футбол ўйнаймиз, — деди Шерзод, — командамиз ҳам бор. Унга Фарруҳ, Нодир, Элдор, Козим ва бошқа болалар аъзо. Тор бўлса ҳам шу кўчада ўйнаймиз...

— Шу болалардан милициянинг ёш дўстлари отряди тузишни ният қилиб қўйдим, — деди Рўзимжон ака — уларга ишонса бўлади...

Мен имкониятдан фойдаланиб, кўнглимга туғиб қўйган шу саволларни ўртага ташламоқчиман: Болаларимиз, фарзандларимиз ўзимизга муносиб бўлиб ўсаяптими? Нималарни назардан четда қолдираяпмиз? Уларнинг камолоти учун ҳамма нарса муҳайё қилинганми? Келинг азизлар, жажжи газетамиз саҳифаларида ана шу саволлар атрофида баҳс юритайлик. Чунки фарзанд бизнинг келажакка қолдирадиган энг бебаҳо меросимиздир.

Азиз ЁҚУБОВ,
Ўзбекистон радиосининг бўлим мудири.

СУРАТДА: балоғатга етмаганлар билан ишлаш комиссияси аъзоси, милиция майори Рўзимбой Раимов маҳалла ўсмирлари орасида.

Кулги—кўнгил мулки

Тирик мурданинг ҳазили

— Ўзимни осаман, кампир!

— Осаверинг, бермайман!

— Наҳотки, бир сўмни қизғансанг? Иккитагина пиво оламану, бош оғриғидан қутиламан...

— Бир тийин ҳам бермайман. Кекса ҳолингизга арақ ичишни ким қўювди сизга?

— Демак, бермайсан. Бўпти, бу гал энди чинакамига ўзимни осаман.

Шундай дея Полвон пўрим арқонни судраб, озиқ-овқат сақланадиган ҳужрага кириб кетди. Унинг орқасидан истеҳзоли кулиб қолган Маъмура хола ўзича тўнғиллади: «Қариб қуюлмаган!».

Бу орада пўрим бува арқонни белига маҳкам боғлаб чопони ичидан чиққан иккинчи учини ҳужра харисига турмаклади, сўнгра кампири эшитсин учун баланд овозда «Облоҳу акбар, жойим жаннатда бўлсин», деб, оёғи остидаги ўриндиқни итариб юборди.

Шу зайлда кекса анчагача осилиб турди, бели зирқирай бошлади, яхшиямки, ҳужра олдидан қўшни кампир ўтиб қолди, атайлаб чўнтагидаги калитларини (чол ёғоч омборида қоровул эди) нарироқдаги бўш тоғорага ташлаб юборди. Бу товушни эшитган қўшни аста бош суқиб ичкарига қаради, не кўз билан кўрсинки, пўрим ўзини ўзи осиб қўйибди.

— Охири айтганини қилибди-да, пиянисга ўлгур — шундай дея кампир шипда осиқлик турган қазилардан 2—3 тасини юлиб олиб қўйнига тиқди. Буни кузатиб турган пўрим буванинг сабри чидамади:

— Ҳой Рузвон қурумсоқ, менинг йигирмамдаги наҳорги ошга кампирим қазини қаердан олади энди?

Ўликнинг гапирганини эшитган Рузвон холанинг жон-пони чиқиб кетди, қочаман, деб бўсағага оёғини уриб синдириб олди. Шовқин-суронга кириб келган Маъмура ая гоҳ «мурда»га, гоҳ ерда ағанаб ётган қўшнисига тикилар экан, деди:

— Илгарилам буларнинг «дон» олишиб юрганини сезгандай бўлувдим-а...

— Ўл, — деди бу гапни эшитган Рузвон хола кўзларини очиб, — ўликка ҳам рашк қиласан-а, рашкчи! Бор, «Тез ёрдам»га хабар қил...

Шифокорлар ҳам узоқ куттиришмади. Шоп мўйловли доктор аввал «ўлик»ни арқондан бўшатишга шошилди. Йиқилиб тушишдан чўчиган пўримбува бирдан докторни маҳкам қучоқлаб олди. «Мурда»нинг бундай хуружини кутмаган врач ҳушдан кетиб бува билан бирга ерга йиқилди. Беҳуш шоп мўйловнинг устига йиқилгани учун ҳам Полвон буванинг ҳеч қаери лат емаган эди. У аста ўрнидан турди.

— Вой, тирик экансанку, пўрим? — ҳайратини яширолмай бақирди Рузвон хола.

— Шундай аломат замонда ўладиган ахмоқ йўқ. Ҳазиллашгандим, холос, — деди кекса белидан арқонни ечар экан, — туппа-тузук арқонни кесиб ташлади-я, бу мўйлов... Сен эса қўлтиғингдаги қазиларни жойига қўй!

А. НУРИМОВ,
Д. ОБЛАЕВ.

Маҳаллада дув-дув гап

Чайқовчининг куёви

— Ҳой, қўшни, эшитдингизми? — ҳовлиқиб сўради Сорахон.

— Вой, нимани? — ажабланди Қумри.

— Ие, ростданам эшитмадингизми?

— Қизиқсиз-а қўшни, эшитсам меровсираб турармидим?

— Ахир маҳаллада дув-дув гап-ку. Чайқовчи Соттихоннинг шўрига шўрва тўкилибди, ҳа, ана шунақа...

— Ким кўра қолибди, — ишонмайгина сўради Қумрихон.

— Ану бору, Ойниса опанинг кичкина келини, эрталаб ўғилчасини боғчага ташлаб келаётган экан, ўша айтди, кўрибди. Милиция ёшгина йигит экан. Соттихон унинг чўнтагига пул ҳам солибди. Шунда ҳам кўнмабди. Ойниса опа бу гапни келинидан эшитиб ёнидаги қўшнисига айтиб, у бошқасига, хуллас, маҳаллада дув-дув гап...

Шу пайт Қумрихоннинг дарвозаси тақиллаб қолди.

— Очиқ, кираверинг, — деди уй эгаси.

Ҳовлига иккита катта сумка кўтариб бир аёл кириб келди.

— Вой, Соттихон, сизмисиз? — анграйиб қолди қўшнилар.

Ҳеч нарсадан бехабар Сотти чайқовчи бидирлай кетди:

— Мана, Қумри, айтган нарсаларингни олиб келдим. Ҳаммаси импортний. Жа, куёвдан ёлчидим-да. Милиционер бўлса ҳам, жа ақлли. Кеча машинасида келиб, «Сизни бир жойга обораман, ойи» деди. У ерда ноёб моллар кўп бўлармиш. «Ўзингиз олиб келақолинг» деб пул берсам, кўнмади. Бордик. Мана, сумкаларим тўлиб қайтдим...

Қумрихон ёнига қаради. Вой, қўшниси қачон чиқиб кетдийкин-а?

Макр ва макарон

Бир йўла 10 пачка макаронни кўтариб келаётган Бўстонга кўзи тушган Тўти хола ҳайрон бўлди.

— Ҳа Бўстоной, макарон ош қиласизми? — ҳазиллашган бўлди у.

— Вой, эшитмадингизми, макарон ҳам талон бўлармиш... Кеча нариги маҳалладаги бир танишим билан ишдан қайтаётган эдим. Гап орасида ўша айтиб қолди. Бугун дам оладиган куним эди. Шунга бирров магазинга чиқиб...

Тўти хола гапнинг давомини эшитишга сабри чидамади. Югуриб дарвозадан чиқиб кетди. Йўл-йўлакай бир-икки яқинларини ҳам «огоҳлантириб» ўтди.

Шу куни сотувчи Ширмонхон фақат макарон сотиб чарчади. Бошқа бўлимдаги сотувчилар ҳайрон. «Вой, нима гап Ширмон? Шамол бўлмаса дарахтнинг учи қимирлармиди? Бизга ҳам қолсин, балки...» ёнидаги бўлим сотувчисининг гапларига Ширмонхон «Билмасам» деб елка қисди-ю, мийиғида кулиб қўйди...

Аслида эса воқеа бундай бўлган эди: кеча магазинга шу маҳаллада турадиган дугонаси ҳол-аҳвол сўраб чиққанида у «Мана, ўтирибман, пашша қўриб, савдо йўқ. Анави пачкадаги макаронларнинг туришини қара, уларни ким ҳам оларди?..» деб шикоят қилган эди. Шунда дугонаси «Мен бир иш қиламан. Буни сену мен биламиз. Ҳозир ким кўп мишмишга ишонувчилар кўп» деб хохолаб кулган эди. Мана, кўрдингизми, икки дугонанинг макри бутун маҳаллани оёққа турғазди.

«Иккинчи хотин»

— Ойи-чи, ойи, Гулнозанинг адаси узоққа кетибди, билдиз, нега? — кўчадан чопиб кирган Малоҳат онасига бидирлай кетди.

— Нега, қизалоғим?—сўради онаси.

— Ўзи айтди. Дадам «иккинчи хотин»ни олиб келадила деб бизга мақтанди.

— Кичкина болалар унақа гапларни гапирмайди, уят бўлади, — қизалоғини койиган бўлди Нигора ва ўзича ўйлади. «Ҳа, Саломат бечора икки-уч кундан бери кайфиятсиз юрган эди-я! Эри ўша ишлаб юрган ерида битта-яримтасини илаштириб олган экан-да. Вой, шўри қурсин хотинларнинг, ҳаммасига чидайди-я...».

Бир ҳафта ўтар-ўтмас маҳалладагилар яп-янги «ГАЗ-24» маркали машинада ясаниб ўтирган Саломатхонга кўзи тушди. Ҳайдовчи эса унинг эри эди... Ҳамма анграйиб қолди...

Воқеа бундай бўлган экан. Саломат меҳмонга келган синглисига ҳазиллашиб: Поччанг «Иккинчи хотин» олиб келгани узоққа кетдилар», — дебди. Шу гапни илиб олган қизчаси уни кўчадаги ўртоқларига айтади. Буёғи ўзингизга маълум: бутун маҳаллада дув-дув гап!

Шарифа ИЛЕСОВА.

Тоживой тажанг шаҳар кезади

Бошсиз чавандоз

Пойтахтимиз фақат янги кошоналар эмас, қадимий обидалар шаҳри ҳамдир. Ота-боболар руҳини шод айлай деган мақсадда Чорсудаги Кўкалдош мадрасаси остонасига етиб келдим. Не кўз билан кўрайки, қайта таъмирланиб, янада гўзаллашган мадраса бошсиз чавандозга ўхшаб қолибди. Нега, дейсизми? Гап шундаки, илгари тепадаги икки қоши устида салобат тўкиб турган мадраса мезанасини қайта тиклаш ҳақида ўша зилзиладан кейин ҳанузгача ҳеч ким ўйлаб кўрмабди.

Наҳотки Маданият министрлигимиздаги мутасадди ўртоқлар ўзларининг кўчада шляпасиз юришлари анча бесўнақай эканликларини билишмаса?

«Ассалому алайкум»дан кейин...

Хастимомга келдиму, оғзим ланг очилиб қолди. Бу ерда юзга яқин ажнабий сайёҳлар бўйнига фотоаппаратларини осиб олиб, атрофга аланглаб боқишаяпти. Саломлашгудай бўлсангиз, дарҳол саволга тутишади:

— Бўнжур, газ будкаси қаерда?

— Аруар, чанқовни босадиган дўкон йўқми?

— Ассаломалайкум, сув ичмоқчи эдик, ёрдам беринг!

Ҳайратдан ёқа ушлайман: наҳотки, бутун дунёни ўзига ром қилаётган шу кўҳна обидаларимиз ён-верида сайёҳлар учун яхши шарт-шароитлар яратиш шу қадар оғир бўлса?

Қизиқ, С. Раҳимов район совуқ ичимликлар савдоси корхонаси Каффол Шоший мақбараси ёнгинасидаги ярим гектар ерга автогараж қуришни билибдию, чет эллик меҳмонлар учун сув таъминоти хаёлдан фаромуш бўлибди. Шу ердаги қадимий услубда қурилган диния маҳкамасининг ажойиб босмахонаси гараж ичидаги яроқсиз машиналар, бочка ва ифлос цистерналар туфайли кўримсиз бўлиб қолган.

Бундан 4-5 йил олдин илгариги уч гектарлик Хастимом бозори ўрнида сайёҳларга имкониятлар яратиш учун ўзбек халқининг қадимий ҳунармандчилик санъати намуналарини сотишга мўлжалланган атторлик, заргарлик, кулолчилик, каштачилик, наққошлик дўконлари очишга келишилган эди. Афсуски, ўша аҳдномаларнинг ҳаммаси қоғозда қолиб кетибди.

Тоживой акага укаси

Ҳамидулла ЙЎЛДОШЕВ ҳамроҳ бўлди.

Маҳалладош

ГАЗЕТА ТАШКЕНТСКОГО ГОРОДСКОГО СОВЕТА ПО КООРДИНАЦИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МАХАЛЛЯ.

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 32-уй. Телефон: 33-54-15.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ: Ҳошимжон АЛИМОВ, Рашидхўжа АҲМЕДОВ, Шуҳрат ЁҚУБОВ, Хурсанд МЕЛИҚУЛОВ, Абдуфаттоҳ НАБИХЎЖАЕВ, Абдулла НУРИМОВ, Олимжон ОРТИҚОВ, Шукур ТЕМУРОВ, Қодир ФОЗИЛХЎЖАЕВ.

ТОШКЕНТ ШАҲАР МАҲАЛЛАЛАР ИШИНИ МУВОФИҚЛАШТИРИШ КЕНГАШИНИНГ ГАЗЕТАСИ.
Ҳар ойда икки марта чиқади.
«Тошкент оқшоми» нашри.

Маҳалладош

Сентябрь, 1989 йил
№ 6.

Шаҳримиздаги энг йирик маҳаллалардан бири қачонлардир шу ердаги шахсий ҳамда кўпқаватли бинолар ўрнида жойлашган колхознинг раиси Ғуломмаҳмуд Абдуллаев хотирасига қўйилган. Маҳаллада партия ва давлатимизнинг муҳим ҳужжатлари муҳокамасига бағишланган суҳбатлар тез-тез ўтказиб турилади. Яқинда миллий масала юзасида партиямиз платформасига бағишланган муҳокамани маҳалла активлари (суратда чапдан) З. Нишонов, Ж. Мирсолиев, А. Раҳмонов, И. Зокиров, Т. Йўлдошев, Д. Муҳаммадалиев ўртоқлар уюштиришди.

Т. Каримов сурати.

Қардошлик—қариндошлик

Меҳмон эмасмиз

Мени А. Набиев маҳалласида оддийгина қилиб Миша ака деб чақиришади.

— Наҳорги ош, Миша ака, етти яримда...

— Эртага Мақсудникида тўй, Миша ака!

— Миша ака, азага кечикманг...

Аслида бу хилдаги тўю маросимларда таклиф қилинган шахс эмас, балки маҳалланинг жонкуярларидан бири сифатида қатнашаман: товоқ ташийман, чойга қарашаман, кексаларнинг қўлига сув қуяман, ташриф буюрганларни ичкарига бошлайман. Хуллас, кўпчилик қатори доим ҳурмат-иззатимни жойига қўйишади.

Хўш, нега шундай? Ростини айтсам, биринчи галда шу саҳоватпеша халқнинг урф-одатларини сидқидилдан ҳурмат қилганим, қолаверса, ўзбекларнинг тилини мукаммал ўрганиб олганим учун ҳам ана шундай эъзозга мушаррафман.

Катта қизим ўзбек хонадонига келин бўлиб тушган. Ўша тўй ҳамон эсимда: тантанада йигирмадан ортиқ миллат вакиллари иштирок этишди.

Бироқ рус тилида сўзлашувчи халқларнинг айрим вакиллари оддий бир ҳақиқатни тушуниб етишлари керак, яъни оламга Фаробий, ал-Хоразмий, Улуғбек сингари ўнлаб алломаларни етказиб берган халқнинг маданияти ҳар томонлама ҳурмату эҳтиромга лойиқ. Афсуски, ўша биз турғунлик деб атайдиган йилларда ўзбек халқининг миллий маданиятига бўлган эътибор сусайди. Мана, ўзим гувоҳман: мактаб ўқувчиси Американи ким кашф этганини тутилмай айтиб берола-дию, бироқ ўз уйида ўтириб ер айланаси ва ердан бошқа сайёраларгача бўлган узунликни дунёда биринчи марта аниқлаган, математик ҳисоблаш йўли билан Колумб ва Магелландан неча юз йиллар олдин ўша қитъани очган ўз бобокалони Беруний ҳақида деярли ҳеч нимани билмайди.

Агар Ўзбекистонда миллий тил ўз ҳуқуқий ўрнини эгалласа, бундан фақат ўзбеклар эмас, бошқа халқлар манфаатдорлиги ҳам кучаяди. Биринчидан, миллий тилга ҳурмату эътибор туфайли ўртадаги самимий дўстлигимиз янада чуқурлашади. Иккинчидан, миллий хазиналар сари йўл очилар экан, бу — Умумиттифоқ маданиятимизнинг янада бойишига муҳим ҳисса бўлиб қўшилади. Ва, ниҳоят, миллий тилга давлат мақоми берилиши республикадаги бошқа халқлар зиммасига ҳеч қандай мажбурият юкламайди, тилни ўрганиш туб аҳолига ҳурмат юзасидан ихтиёрийлик негизида босқичма-босқич амалга ошириладн. Бу ҳақда ҳатто ўша биз инкор этаётган лойиҳада ҳам очиқ-ойдин баён қилинган.

Демоқчиманки, биз бу диёрда меҳмон эмасмиз. Шундай экан, қардошлигимизни кўз қорачиғидай асраш шу ўлка осойишталигини, ўзимизнинг, оиламизнинг тинчлигини муҳофаза қилиш деган гап.

Михаил РИКОВ,
Шаҳар ободонлаштириш Бош бошқармасининг ходими.

Тил — бебаҳо хазина

Аждодларга эҳтиром бу!

Маҳалламизда истиқомат қилувчи уруш ва меҳнат ветеранлари, кекса пенсионерлар йиғилишиб, «Ўзбекистон Совет Социалистик республикасининг тиллар тўғрисидаги қонуни» лойиҳасини муҳокама қилишди. Олим К. Ирисбоев лойиҳани батафсил шарҳлаб берди.

Муҳокамада 53 киши қатнашди. Сўзга чиққан нотиқлар асосан қуйидаги фикрларни ўртага ташладилар. Жумладан, ветеранлар, кекса пенсионерлар, ўттизинчи йиллардан то шу вақтгача ўзбек тили республика халқи ҳаётида йил сайин ўз мавқеи ва поклигини йўқотиб бораётганини, давлат тили сифатида мутлақо ҳаётдан четланиб қолганини таъкидлаб ўтишди, оқибатда тилимиз имкониятлари тор, илмий асарлар ёзиш амримаҳол, деган тушунчалар ҳам пайдо бўлди. Бу билан баъзи бировлар ўқув юртларида она тилида ўқиш ва ўқитиш мумкин эмас, демоқчи ҳам бўлдилар. Ҳолбуки, кўпминг йиллик тарихга эга бўлган ўзбек халқи жаҳон маданияти ривожланишига ўзининг жуда катта ҳиссасини қўшган. Деярли 500 йил давом этган Шарқ уйғониш даврида ҳозирги аниқ фанларга бизда асос солингани ҳеч кимга сир эмас. Хўш, ана шундай бой тарихга эга бўлган халқнинг тили қандай қилиб яроқсиз бўлиб қолиши мумкин? Худди ана шунинг учун ҳам ўзбек тилини республика ҳаётининг барча жабҳаларида кенг истеъмолга киритиш, тилимизни ёт сўзлар ва иборалардан, сохта аталмалардан «тозалаш» лозим. Бинобарин, мунтазам истеъмолдаги тилгина турғунликдан қутулиб, ўзининг беқиёс имкониятларини рўёбга чиқара олади. Демак, тилимизга давлат мақомини бермоқ зарур. Буни барча ўзбек халқи, шу жумладан, ҳориждаги 4 миллионга яқин ватандошларимиз ҳам орзиқиб кутишмоқда.

Маълумки, яқин ўтмишда ҳам йиғинларда она тилида гапириш паст маданият аломати, ҳаттоки миллатчиликка йўнилди. Олий ўқув юртларида ўқитиш, расмий ҳужжатлар мажбурий равишда фақат рус тилида олиб борилди. Шу хилдаги сохта байналминалчилик туфайли ўзбек тилининг луғати қашшоқланди. Ўзбек ёшларимиз ўз тилларининг бир вақтлар нақадар гўзал, сержило, шеърий тил бўлганидан хабарсиз, ҳатто йиғилишларда ўз фикрларини она тилида баён этолмайдиган бўлиб қолдилар. Бу ҳолатни биз кексалар тилимизга нисбатан ўта ҳурматсизлик деб биламиз.

Матбуотда эълон қилинган «Ўзбекистон ССРнинг тиллар тўғрисидаги қонуни» лойиҳаси бизларнинг умидларимизни пучга чиқарди. Агар қонун шу лойиҳага мувофиқ кучга кирса амалда ўзбек тилининг мавқеи энди қонуний тарзда сусайган бўлур эди, давлат ишларида шунчаки ишлатиладиган, амалда эса хонадон тили бўлиб қолаверган бўлур эди. Айни пайтда биз рус тилини асло камситмоқчи эмасмиз. У миллатлараро, тил, ёшларимизни дунёдаги илғор фан-техника ва маданиятдан баҳраманд қиладиган муомала воситаси эканлигини биз, пенсионерлар яхши биламиз. Шунинг учун ҳам у ўзига қонуний тус берилишига асло муҳтож эмас. Бундан келиб чиқадиган хулоса шуки, муҳокамадан кейин Олий Советимизга тақдим этиладиган янги лойиҳа матбуотда албатта эълон қилиниши керак.

Набихўжа ҒАНИХЎЖАЕВ,
«Янгиариқ» маҳалласи ветеранлар кенгаши раисининг ўринбосари.

«Маҳалладош»га жавоб берадилар

«Доғлар»

Ана шу сарлавҳали рейд мақолага шаҳар ободончилик Бош бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Г. Рустамовдан редакциямиз қуйидаги мазмунда жавоб хати олди:

«Танқидий мақолада келтирилган фактлар жуда тўғри. Чиндан ҳам санитария тозалаш базамизнинг қуввати икки миллиондан ошиқ аҳолиси бўлган пойтахтимизнинг озодлигини таъминлаш учун етарли эмас. Оқибатда ҳар куни шаҳарда тонналаб ахлатлар тўпланиб қолмоқда.

Ана шу жиддий камчиликни бартараф этиш учун яқин йилларда шаҳримизда чиқиндиларни қайта ишлайдиган иккинчи завод, ахлатлар ташиладиган станция қурилади, чиқиндиларни зарарсизлантириш ва кўмиб ташлаш полигони қурилади ва эскиси қайтадан реконструкция қилинади. «Автодормехбаза»нинг район корхоналари учун учта янги гараж бунёд этилади, чиқиндиларни ташийдиган техникани бошқарувчилар меҳнатга ҳақ тўлашнинг янги системасига кўчирилади».

«Кекса қарғиши ёмон»

Фаол мухбиримиз Тожибой тажанг кеча биринчи марта жилмайди, негаки, ўкишининг қаламларига мансуб «Кекса қарғиши ёмон» сарлавҳали чимдим мақолага шаҳар пассажир автотранспорти ишлаб чиқариш бирлашмасидан ниҳоят жавоб келди. Уни айнан кўчирамиз:

«Танқидий мақола бирлашмада кўриб чиқилди. 18, 48, 56 ва 175-автобус маршрутидаги транспорт қатновида узилишлар бўлаётганлиги тўғрисидаги фактлар тасдиқланди. Бунинг сабаби шундаки, ёз ойларида жуда кўп автобуслар пионер лагерларига кичкинтойларни ташишга жалб этилди. Лекин шундай бўлсада 2, 3 ва 8-автопаркларнинг раҳбарлари В. Липатов, А. Исмоилов ҳамда У. Тожибоев ўртоқларга автобусларнинг мунтазам қатновини таъминлашни шахсан назорат остига олиш вазифаси юклатилди».

Н. ШАРОПОВ,
бирлашма бошлиғининг ўринбосари вазифасини бажарувчи.

ИЗОҲ: Мазкур жавоб хатида тажанг акамизга баъзи эътирозлар ҳам билдирилибди. Жумладан, мазкур автобуслар ўтадиган Киров райони территориясидаги бекатларни қуриш ва тартибга келтириш ободонлаштириш бошқармаси зиммасида экан. Шунинг учун, дейилади бизга юборилган мактубда, мақолачадаги танқидий фикрларни юқоридаги идора раҳбарлари биз билан бирга «баҳам» кўришлари керак.

«Ноумид бўлма, «Умид»

Ана шу сарлавҳали танқидий мақолага Ҳамза район Совети ижрокомининг раиси В. Бевздан қисқа ва лўнда жавоб келди:

«Халқ депутатлари Ҳамза район Советининг ижроия комитети редакцияга шуни маълум қиладики, мазкур мақола атрофлича муҳокама қилиниб, ижрокомнинг 239/15-қарори билан Тўрткўл кўчасидаги 1-уй (Ҳамза номли клуб биноси) «Умид» маҳалласи ихтиёрига берилди».

Илова:

Маҳалла ташаккури

Газета чиқишидан кейин ҳатто ўзининг идорасига ҳам эга бўлмаган маҳалламизга бирданига клуб биносининг берилиши кексаю ёш — ҳаммамизни бениҳоя қувонтирди. Ҳозир клубни жамоатчилик кучи билан ўзимиз ремонт қилаяпмиз. Амалий ёрдамлари учун шаҳар партия комитетининг биринчи котиби Ф. Нажмиддинов, ички ишлар бўлими бошлиғи Б. Орифжоновга, шунингдек, район Советининг жонкуяр депутатларига ҳамда газетангиз ижодкорларига маҳалламиз кексаларининг самимий ташаккурини етказишингизни сўраймиз.

Ж. СОБИРОВ,
«Умид» маҳалла комитетининг раиси.

Давра—менинг измимда

Юз қўшчига бир бошчи

Гап маҳаллалардаги тўйлар ҳақида бораётгани учун ушбу сарлавҳани маъқул топдим. Маълумки, кейинги йилларда республикамиз газета-журналларида тўйлар хусусида қатор фикр-мулоҳазалар ёритиб келинмоқда. Тахтапулда очилган оталар чойхонасида ва йиғинларда тўй-маросимларни ихчам, исрофгарчиликсиз ўтказиш борасида маҳалла комитети раислари, хотин-қизлар советлари, тўй комиссияларининг тажрибалари билан жуда кўп марта ўртоқлашилди. Афсуски, кўпгина маҳаллаларда тўйларни ўтказиш ҳамон эски ҳаммом, эски тослигича қолаётир.

Биз ўша анжуманларда ҳозир тилга олинаётган фикрлар қисман зикр қилинган бўлса ҳам эндиликда улар тўғрисида батафсилроқ мулоҳаза юритиш пайти келди. Гап тўйларни очиш ва уни бошқариш ҳақида кетаяпти.

Маълумки, биринчи навбатда тўйга, айниқса, келин келадиган пайтда таклиф қилинмаган ўспиринлар, ўқиш ёшидаги ёш-яланглар ёпирилиб киришади. Тўй асносида асосий меҳмонлар учун тайёрланган дастурхонга ёпишиб, ҳатто спиртли ичимликларни ҳам бемалол истеъмол қилаверишади. Сал ўтмай ўша «азамат»лар ўртага тушиб бир-бирларига ёқимсиз қилиқ-ҳаракатлар билан «оммавий рақс»ни бошлайдилар. Буларни «жиловлаш» мумкину, ахир. Худди ана шу ўринда юз қўшчига бир бошчи керак бўлади.

Келинг, узоққа бормай, шаҳримиздаги «3-Чарх камолон» маҳалласидаги никоҳ тўйларининг қай тартибда ўтказилишини айтиб ўтақолайлик. Маҳалла комитетининг раиси Сайфиддин Рихсиев тўй комиссияларидан юқоридаги тартибсизликларга йўл қўймасликни қаттиқ талаб қилади. Тўй кечасини шахсан ўзи очиб, куёв ва келиннинг оталари ҳақида қисқача маълумот беради. Қуда томондан келганлар ва меҳмонларга «Хуш келибсизлар» деб, маҳалла комитети, оқсоқоллари ва аҳолиси номидан келин-куёвни бахт-саодатли, иноқ оила, ширин-шакар фарзандларга ота-она бўлишларини тилаб, муборакбод қилади.

Кейин даврани бошқарувчига навбатни беради. Шуни ҳам алоҳида таъкидлаш керакки, тўйга таклиф этилган санъатчилар орасида (улар 4—5 кишидан иборат бўлиб, камида 800—1000 сўмга келишади) ўртани олиб борадиганлари ҳам бўлади. Баъзан улар тўйларда чайналавериб меъдага теккан «хашаки» шеърлар, маза-бемаза ханда-интермедиялар айтиб, барчанинг энсасини қотиришади. Ана шундай пайтларда ҳам Сайфиддин ака ҳушёрлик жиловини ўз қўлига олади.

Даврани бошқаришда ўқитувчи Убайдулла Абдуллаевдан ўрнак олса арзийди.

Бу маҳаллада овоз кучайтиргичларнинг алламаҳалгача вағиллашига ҳам мутлақо йўл қўйилмайди.

Биз никоҳ тўйларини бундан ҳам намунали ўтказадиган маҳаллалар борлигига ишонамиз ва улар ҳам ўз тажрибаларини шу жажжи газета саҳифаларида ўртоқлашадилар, деган умиддамиз.

Айниддин ЗАЙНИДДИНОВ,
СССР Журналистлар уюшмасининг аъзоси.

«Янгра ноғора!».

Бизга мактуб йўллабсиз

Исмига монанд

⊙ Санитария органлари ходимлари сув ва канализация йўқлиги туфайли маҳалладаги 31-боғчани бекитиб қўйишди. Нима қилиш керак? Маориф мутасаддилари ишчи кучи йўқлигини рўкач қилишди. Шунда маҳалла комитети раиси Т. Абдуллаев, хотин-қизлар кенгашининг раисаси М. Тожиева, боғча мудираси М. Саъдиева раҳбарларга маҳалла ёрдамга тайёр эканлигини айтишди. Иш бошлаб юборилди, канализация қувурларини ковлаш, қувур ётқизиш каби ишларда каттаю кичик ҳамма қатнашди. Қисқа муддат ичида боғча кичкинтойларини яна ўз бағрига олди.

Исми жисмига монанд «Обод» маҳалласида барча тадбирлар ҳашар йўли билан ўткаазилади. Шунинг учун ҳам бу аҳиллик маскани кун сайин обод ва кўркам бўлиб бормоқда.

С. ОРИПОВ,
жамоатчи мухбир.

50 киши бир қозондан

⊙ Насрулло ота оиласини А. Тожиев маҳалласида ҳамма эъзозлайди. Бу бежиз эмас, албатта. Негаки, бу хонадон фақат маҳаллада эмас, Акмал Икромов районида энг кўп сонли оила ҳисобланади. Насрулло ота ва Иқбол ая Аъзамқуловларнинг 50 нафар невара, чевара ва эвaралари ҳозир олтита оилани ташкил этиб, уларнинг ҳаммаси бир ҳовлида яшаб, бир қозондан таом ейишади.

Б. ЭРГАШЕВА,
1-клиник шифохона ҳамшираси.

«Янги ҳаёт» маҳалласидаги 412 та хонадонда 10 мингдан зиёд аҳоли яшайди. Комитет раиси Ғафур ака Қорабоев ташаббуси билан маҳалла тўла радиолаштирилди, ҳозир радиоузел орқали турли мавзуларда суҳбатлар ўтказиб турилади, тўй ва маросимларга радиокарнай орқали хабар берилади.

СУРАТДА: маҳалла комитети раиси Ғ. Қорабоев ва меҳнат ветерани З. Иноғомов ўртоқлар радиоузел орқали янги эшиттириш олиб боришмоқда.

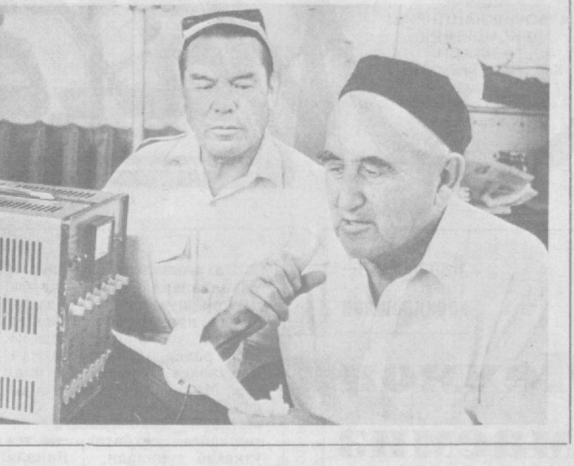

Р. Альбеков сурати.

Оила одоби

«Келининг киройи шундай бўлса...»

Шоҳиданинг келин бўлиб тушганига кўп бўлгани йўқ. Касби тиш қўйиш техниги. Вақт ўтиши билан унда бошқа сифатлар ҳам намоён бўла бошлади. Энди дазмол қуйса ёки чанг ютгич машинаси бузилса, уста қидириб овора бўлишмайди. Аёл борки, бежирим кийинишни, ясан-тусанни севади. Шоҳида келин бўлиб тушди-ю қайнона ва қайнагачилари чеварга ёлчиди. Биринчи медицина ёрдами кўрсатиш, шифокор белгилаган уколларни ўз вақтида қилиш учун ҳамшира масаласи ҳам осонгина ҳал бўла қолди. Турмуш ўртоғи Рустамжоннинг шодлигини кўрсангиз эди, ишдан ҳориб чарчаб келганда, бир-биридан ширин уч фарзанди-ю ақли расо хотинини кўргач, чарчоқлари ўз-ўзидан ёзилиб кетаверади...

Қиз бола тақдирида она ҳал қилувчи ўринни эгаллайди. Аввало, она қизига энг яқин сирдош дўст, Зеро, қиз она характерига монанд равишда шакллана боради. Шунинг учун халқимиз «Арқоғини кўриб бўзини ол, онасини кўриб қизини ол», деб бекорга айтмаган. «Авангард» маҳалласи кексалари «Дилбархондай келинимиз бўлса...», — дейишса, қиз-жувонлари Дилбар опага жуда-жуда ўхшашни хоҳлайдилар. Дилбар опанинг қизлик уйлари беш кўча нарида. Афтидан, яхши қиз маҳалласидан узоққа тушмайди, деган халқ мақоли шундай келинларга атаб айтилган бўлса керак. Опа тўрт қиз ва бир ўғилга она. Қизларнинг бари бир-биридан одобли, андишали, ҳаёли. На каттага тик қараб гапиришганини, на кичикни хафа қилишганини, на бировни ёмонлашганини ҳеч ким эшитган эмас. Ақли расо қизнинг эшигини совчилар синдиради, деб бекорга айтилган эмас. Опа икки қизларини узатдилар. Шу орада келин қилиш орзусида юрган кўпгина оилалар хафа бўлиб қолишди.

Афсуски, баъзи хушрўй қизларимиз уқувсиз, тажанг, жиззаки, ялқов. Бунга асосан оналарнинг ўзлари сабабчи. Улар кўпинча «Қиз бола ўз уйига меҳмондай гап, ота-она бағрида ўйнагани қолади», деган нотўғри тушунчада бўладилар, кап-катта қизларини талтайтириб, уй-рўзғор ташвишларидан, турмуш қийинчиликларидан четда тутадилар, ўз майлларига ташлаб ниҳоятда катта хато қиладилар. Она бутун қийинчиликларни ўз устига олади. Фарзандга бўлган кўр-кўрона меҳр уларнинг кўзларини хира қилиб, қизининг келажагига путур етказаётганини тушунмайди. Яна бошқа бир тоифадаги оналар борки, қизларига: «Яхши ўқисанг, одам бўлсанг бас, уй ишларини ўзим эплайман», деб ҳатто бўй етган қизларига чўрилик ҳам қиладилар. Ўзлари «яхши ўқиб одам бўл», — дейдилар-у, меҳнатда чиниқмаган, қийинчилик кўрмаган қиз қандай қилиб яхши инсон бўлиши мумкинлиги устида жиддий бош қотиришмайди. Меҳнат билан қиз боланинг ақл-фаросати ўткирлашади.

Собира институтни имтиёзли диплом билан тугатиб шу жойнинг ўзида ишда қолди. Бу орада турмушга чиқди. Қизлик пайтида уй-юмушларига аралашмагани панд берди. Таъналар эшита бошлади. Хуллас, бўлмади. Битта фарзандлик бўлгач, ажралишга тўғри келди.

...Яна қулоғимда қизимнинг товуши... «Ойижон мен қачон келинчак бўламан?» Бу савол устида бўй етган ҳар бир оқила қиз пинҳона бўлсада қандайдир орзиқиш билан ўйлайди. Мунис оналаримиз, мўътабар бувиларимиз ўз қизларини, невараларини қордай оппоқ беғубор кўйлакда ўз манзили сари элтишни орзу қиладилар. Қуда томон эса, келин қадамининг қутлуғ бўлишини, у билан биргаликда хонадонга файз, қут-барака кириб келишини ният қиладилар.

Қутлуғ қадамни қиз бола тетапоялик чоғида ташлайди. Шу қадам билан бирга она ўз мунисасини янги оила ҳаётига тайёрлаб боради. Оилавий тарбия эса одоб сабоғидан бошланади.

Дония ЗОКИРОВА.

Мактуб эгасини излайди

Қаердасиз, отажон?

«Маҳалладош» бугун Ўзбекистонга ва ҳатто бошқа республикаларга ҳам тарқалишини эшитиб, ўзимнинг шу суюкли нашрим орқали ҳали мен бирор марта чеҳрасини кўрмаган, қочқоқ дадамга хат билан мурожаат этишга аҳд қилдим. Газета саҳифасидаги бир парчагина жойга дардларимни тўкиб-сочсам, сендан умрбод миннатдор бўлар эдим, «Маҳалладош»!

«Ҳурматли дадажон! Оламда сизнинг борлигингизни 17 ёшга кириб, озми-кўпми ақлимни таниганимдан кейингина билдим. Буни ҳам сиз яшаб хизмат қилаётган Нурота районидан тасодифан танишиб қолган бир кекса кишидан билиб олдим. Исмингиз Фахриддин, фамилиянгиз Ўроқов экан.

Бу мактубни шу газета орқали бирор моддий манфаатини кўзлаб ёзяпти, деган хаёлга борманг, энди мен ҳам, укам Фарҳод ҳам бемалол ўз кунимизни ўзимиз кўрадиган даражага етиб қолдик. Бизга сизнинг хайр-эҳсонингиз керак эмас. Тўғри, ойим ўша ўзингиз билган хўрликлардан кейин Оҳангарон район Будённий номли совхоздаги «Бағора» маҳалласига кўчиб кетишга мажбур бўлган, оналик ғурури топталса ҳам мен ва укамни вояга етказган.

Дадажон, шуни билиб қўйинки, ойим сиз тўғрингизда бирор оғиз ноxуш сўз айтмаганлар. Очиғи, шунча хўрликлардан кейин унга энди сизнинг кераггингиз ҳам йўқ. Фақат Фарҳод билан мен отамиз қандай кўринишдаги одам эканлар, биз унга ёки у ўз ташландиқ болаларига лойиқмикин, қай биримиз отамизга ўхшар эканмиз — шулар ҳақида фикр юритамиз холос. Ахир, сизнинг чеҳрангизни бирор марта ҳам кўрганимиз йўқ-ку!

Биз деҳқон фарзандларимиз, аллақачон меҳнатга кўникканмиз. Шунинг учун чўнтакдан берадиган ёрдамингизга муҳтож эмасмиз. Бутун топган-тутганингиз янги оиламлардан бўлган фарзандларингизга буюрсину, аммо ўшаларга аталган меҳрингизнинг озгина қисмини бизга ҳам раво кўрсангиз, бас!

Дийдорингизни кўришга муҳтож қизингиз:

НИЛУФАР».

Бу ҳақда бир ўйлаб кўринг-а!

Тўйда доим тоғора...

Ҳақиқатан, ўзбекнинг нимаси кўп, тўю маъракаси кўп: уй тўйи, никоҳ тўйи, олтин тўй ва ҳоказо, давом эттираверищ мумкин. Аёлларимиз борки, қўл қовуштириб қуруқ боришни ўзларига эп билмай, албатта тоғорага пишириқмиди ёки бошқамиди тайёрлаб боришади, устига устак тоғоранинг «тепаси» ҳам бир кийимликсиз (матосиз) бўлмаслиги керак. Бу, азалдан давом этиб келаётган расм-русм, албатта. Маърака қилаётган хонадонга енгиллик бўлсин, деган мақсадда тоғорада пишириқлар келтирилади. Лекин ҳозирги дориламон кунларда бунга зарурат бормикин? Умуман, йўқ қилиш керак демоқчи эмасмиз. Аммо эви билан, исрофгарчиликка йўл қўймасдан ташкил этсак бўлмасмикан? Менимча ёппасига кўпчилик бўлиб шу нарсага чек қўйсак, аёлларга анча енгиллик туғилган бўларди. Тўйхона эгасига-чи, деб сўрарсиз. Ахир, меҳмонларнинг олдига ўша тоғораларда келтирилган пишириқлар қўйилмаса, дастурхон кўримсиз бўлиб қолмайдими? Йўқ, бунинг ҳам йўли бор. Ўша хонадоннинг қариндош-уруғлари, яқинлари керакли миқдорда пишириқ тайёрлашлари мумкин. Бошқа таклиф этилганлар эса тоғоранинг ўрнига 5—10 сўм пулнинг ўзини хонадон соҳибларига беришади. Бу одат республикамизнинг Зомин, Бахмал, Фориш, Хатирчи каби ўнлаб районларида аллақачон одат тусига кирган. Беш-ўн сўм бир кишига ҳеч гап эмас, тўйдан чарчаб чиққан хонадонга эса катта мадад. Бунинг устига у ҳам ўз навбатида берилган инъомни тўйларда қайтаради.

Бизнинг маҳалламизда ҳам, афсуски, кўп тоғорали тўйлар ҳамон давом этмоқда. Тўғри, бу нарсани маълум миқдорда чеклаш тадбирларини олиб боряпмиз. Бироқ бу ҳозирча яхши натижа бераётгани йўқ. Агар келгусида шу нарса йўлга қўйилса, аёлларимизда оғирлик, тўй қилаётган хонадонда эса исрофгарчилик бўлмасди. Маслаҳатли тўй тарқамас, дейди халқимиз. Ҳар бир маъракамизни имкони борича маҳалла-кўй билан бамаслаҳат қилиб иш тутсак, тотувлигимиз мустаҳкамланиб, турмушимиз янада файзли бўлур эди. Шу ҳақда бир баҳслашмаймизми, дугонажонлар?

Тўхтахон ҒАНИЕВА,
Куйбишев районидаги «Гулистон» маҳалласи хотин-қизлар кенгашининг раиси.

Ечимга махтал муаммолар

Ҳовлимиз қачон бузилади?

Эски шаҳар. Пастқам уйлар. Деворларнинг кўпчилиги ўпирилиб ётибди. Ойлаб, ҳатто йиллаб ён-атрофга супурги теккан эмас. Хўш, азалдан саранжом-саришталикни севадиган ўзбек хонадони нега бу аҳволга тушиб қолди?

Қадимдан ўша «Эски шаҳар»да яшовчи хонадон соҳибларидан бир нечтасига шу савол билан мурожаат қилдик.

«Ғурўчариқ» маҳалласидан Аҳмад Иноятов:

— Уйингиз бузилади деб биринчи марта огоҳлантиришганига ҳам мана 20 йилдан ошди. Ўша пайтларда туғилган қизимдан икки набирам бор. Ҳар йили келиб, «Уйингиз фалон пайтда бузилади», деб кетишади. Буни эшитгач, на ҳовлига қарайсан, на ремонтга қўл урасан. Кўчамиз ҳам қишда лой, ёзда эса сув тўлиб оқиб ётади. Гап шундаки, Сағбон кўчасидан келаверишда кўча юзида қайсидир ташкилотнинг бетон-қоришма узели жойлашган. Қувурлар ёрилиб кўчани сув босиб кетади.

«Қумлоқ» маҳалласида яшовчи Комила БАҲОДИРОВА:

— Чувалачи кўчасида тураман. Етти фарзанд тарбияладим. Яшаётган жойимизни кўриб турибсиз. Эрим ишчи, болаларим ҳам давлат корхоналарида ишлайди. Мен бу билан менга уй беришсин, демайман. Мабодо уйимиз бузилса ҳам участка оламиз. Мени қийнаётаан нарса — дунёга машҳур Тошкентимиз маҳаллаларининг ўз қиёфасини йўқотиб бораётганлигидир. Нега-ки, эски уйни бузиб ўрнига янгисини тиклаш тугул ремонт қилишга ҳам қўйишмайди. Неча йиллардан буён бузилади, деб келишаяпти. Қачон? Бу саволга ҳеч ким аниқ жавоб беролмайди. Оқибатда ҳар йили уйимиз бузилишини пойлаб қиш тушгандагина кўмир излашга тушамиз.

Шунингдек, Октябрь районидаги «Қоратош» маҳалласида ҳам кўплаб «бузиладиган» уйлар мавжуд. Бу ерда Каримназар Жуманов билан суҳбатлашдик.

— Бошқалар бино қуриш ҳақида ўйласалар,— дейди у, — биз нуқул уйимиз қачон бузилар экан, деган савол устида бош қотириб юрамиз.

Лайло Аҳмаджонова, Нормуҳаммад Исҳоқов, Нигора Қодировалар хонадонларида ҳам шу ташвиш.

— Аранг ушлаган бир машина кўмиримизни ҳам бир километр наридаги катта кўча бошидан қўлда ташиб келамиз, — дейди Нигора опа, — Хўш, уйимиз қачон бузилади, ахир?

Бу саволга қониқарлироқ жавоб берадиган кимса шаҳримизда борми ўзи?

Ф. АСҚАРОВА,
А. ДИЛМУРОДОВ,
«Маҳалладош» мухбирлари.

Аяжонларимиз.

Сураткаш Н. Шарипов лавҳаси.

УЙИДАН ҲАЙДАЛГАН БУВИ

(Фельетон)

Бувн эшикни аранг очиб, деворга таянганча аста юриб келдида, ўзини ўриндиққа ташлади. Қоқ суяк кекса зўрға нафас олар, мажолсизликдан қийналиб ўксиб-ўксиб йиғлар, вужудини қоплаб олган ичкн бир дард уни «тилсиз» қилиб қўйганди. Ниҳоят она бутун кучини тўплаб нидо қилди:

— Мени ўз уйимдан уриб ҳайдашди!

Шундай дедию, яна ажин босган юзларини кўз ёшлари юва бошлади, қўллари титраб, бир папка ҳужжатларни бизга узатди. Булар онанинг салкам бир йил ҳақиқат излаб юрган идоралардан берилган жимжимадор имзоли «асар»лар тўплами экан. Бир-икки хўплам чойдан кейин онахон нуқул сарсон-саргардонликдан иборат қиссасини бошлади.

— Рус ўрмонларида, — дея гап бошлади у хўрсиниб, — бир қуш бўлар экан. Баҳор ойларида тухумини бошқа бировларнинг инларига ташлаб кетаверар, бошқа қушларнинг қанотлари остида тухумдан чиққан полопон шу инининг ҳақиқий эгаларини бўлмиш бошқа жўжаларни туртиб-суртиб пастга тушириб юборар экан. Мен ҳам кекса ҳолимда инидан туртиб чиқарилган ўша жўжаларга ўхшаб қолдим...

Бувининг ҳикоя қилишларича, 1985 йилнинг ноябрь ойида 29-ЖЭКнинг собиқ раиси Маннопов республикамизнинг қайсидир қишлоғидан боши айланиб Тошкентга келиб қолган Маҳбубахонни тухумдай силлиққина қилиб София кўчасидаги 8-уй, 31-квартирага — етмиш яшар Муборак аянинг уйига жойлаштириб қўйибдилар. Қўшниларга ўзини Ҳамидова деб таништирган бу жувоннинг тез орада пойтахтда «ака»лари шунақаям кўпайиб кетибдики, эшикнинг тарақ-туруғидан пенсия ёшидаги кексалар безор бўлишибди.

Бу машмашалардан орияти қўзғанган Муборак ая:

— Қизим, ҳеч қанақа ордер ёки пропискасиз уйимга келиб ўрнашиб олдингиз. Майли, фарзандларингиз бор экан, бу ёғига энди тинчгина яшанг, — дедию, балога қолди. Шу орада Маҳбубахон яна икки фарзандлик бўлди. Энди унинг тили кун эмас, соат сайин «ўсиб» борарди.

— Болаларим билан энди мени ҳеч ким кўчага ҳайдаб чиқаролмайди, — дея керилари, торгина хоналардаги қўшниларни безовта қилиб, коридорни бошига кўтариб шовқин соларди.

— Ҳой болам, — дея яна унга мурожаат қилди Муборак ая, — йўқ жойдан чанг чиқаришдан мақсадингиз нима?

— Мақсадимми? — иршайди жувон, — мақсадим сизнинг шу квартирангизга эгалик қилиш, тушунарлими, кампир?

— Салкам 25 йилдан буён шу ерда тураман, қизим, — яна босиқлик билан изоҳ беришга киришди кекса, — мана ордерим, шу ерга паспортим қайд қилинган. Ўзингиз бу ерда қонунсиз турибсизку, ахир!

— Шунақами, — қўлларини белига тираб ўдағайлади Маҳбуба, — ордерсиз ҳам пропискадан ўтсам, бу ердан туёғингизни шиқиллатасизми?

— Вой, нега кетарканман? Чеккадан Тошкентга келганларнинг паспорти шаҳарга қайд қилинмайди, деб эшитганман. Тағин бу узун тилингиз ўзингизни бу хонадан итқитиб ташламасин, болаларингизга жавр бўлади-я, болам!

Йўқ, Маҳбубахон бало экан. Эртаси куниёқ аллақайси йўллар билан паспортини пропискадан ўтказиб қайтди. Ана шундан кейин «зўравон» хонимнинг хурмача қилиқларини кўрсангиз эди, шу ердаги кексаларга тинчлик бермай қўйди. Хонада ҳар куни базми жамшид, кунаро тўс-тўполон.

Ёши катта буви сифатида Муборак ая маишатта ўч жувонни яна бир марта панд-насиҳат билан тартибга чақириб қўймоқчи бўлди. Аммо бу ўгитлар бирор қаровчиси бўлмаган нуронийга ниҳоятда қимматга тушди. Маҳбубахон уни ўлгудай калтакладн. Нимжонгина кампир зўрға судралиб шу яқин ўртадаги 21-поликлиникага аранг етиб келди, бу ерда врач Пўлатов онани синчиклаб текширгач, ўнг томонидаги кўкрак қафаси лат еганини аниқлади ва шу ҳақда кексага медицина хулосасини ёзиб берди.

Сарсонлик - саргардонлик шундан кейин бошланди. Аввало, у Октябрь район ижроқўмига мурожаат қилди.

— Кейинчалик эшитсам, — дейди она, — пропискага ижроқўм раиси Ҳалимахон Усмонованинг ўзлари фатво берган эканлар.

Аянинг бу гаплари қанчалик тўғри ёки нотўғри эканлиги бизга қоронғи, аммо раис кексани ўзининг 467-к рақамли жавоб хати билан район прокуратурасига йўлладилар, прокурор халқ контролига, халқ контроли милиция органларига, район ички ишлар бўлими бошлиғи К. Х. Хидиралиев эса ёмон қўшнидан қочиб қутилсан, деган мазмунда онага хат йўллаб, уйингизни алмаштиринг, деб маслаҳат бердилар. Муборак ая энди квартираларни алмаштириш бюросига келди.

— Сирдарёга кетинг, уйингизни ўша ёққа алмаштириб берамиз, — дейишибди у ердагилар.

— Нега, ахир, она шаҳрим Тошкентни тарк этарканман? Гуноҳим нима? — яна йиғлайди Муборак ая, — Энди нима қилсам экан-а?

Ноҳақликдан эзилиб уйига келса, шаддот хоним уни ичкарига қўймабди. Бир амаллаб кўчада тонг оттирган кекса саломатлиги оғирлашаётганини сезиб республика Соғлиқни сақлаш министрлигига етиб келади. Бу ерда унга қабулхона бошлиғи С. Х. Алламуратов маҳаллий поликлиникага йўлланма беради ва уйини қайтариб олиш учун район турар-жойлардан фойдаланиш ишлаб чиқариш бирлашмасига мурожаат этишни маслаҳат қилади.

Ёзма равишда мазкур ташкилотга илтимоснома жўнатган она тағин бирлашма директори Ю. Х. Раҳимовдан район прокуратураси сизга ёрдам беради, деган маънода жавоб хати олади.

Қизиқ, гавдани аранг кўтариб юрган бу нимжон оёқлар бюрократ ташкилотларни иккинчи марта айланиб чиқишга дош бероларминкан? Яхшиси, бирлашма директорига учрашгани маъқул. Ахир, у ҳам инсон фарзанди-ку! Шу хаёлга бориб она йўлга тушади...

Хайрияте, ниҳоят бирлашма ишни район судига оширади. Ўтган йилнинг 22 январида бўлиб ўтган суд ҳукмидан асосий бандини айнан кўчирамиз:

«Ҳамидова Маҳбуба Алижоновнани болалари билан бошқа жойдан квартира бермаслик шарти билан София кўчасидаги 8-уй 31-квартирадан чиқарилсин.

Ушбу қарор 1988 йил 1 мартдан кучга киради.
раис: М. Р. Ҳошимова.
секретарь Д. Очилова».

Мана шунга ҳам бир ярим йилдан ошди. Аммо тўрт йил давомида ўз уйига киролмай бировларникида ижара тўлаб яшаётган Муборак ая ҳамон идорама-идора кириб кўз ёшларини тўкиб юрибди.

Абдулла НУРБЕК,
Дилибек МУРОДОВ.

Ҳуқуқшунос изоҳи

МАРҲАМАТ, СЎРАЙВЕРИНГ...

С. ХАЛИЛОВ: Биз эр-хотин турмуш қурганимизга бир йилдан ошди. Яқинда фарзандлик бўламиз. Айтингчи, никоҳ рўйхатидан ўтиш учун 1 ой кутиш шартми? Қандай ҳолларда ўрнатилган муддат узайтирилиши ёки қисқартирилиши мумкин?

Жавоб: СССР Адлия министрлиги томонидан тасдиқланган 1982 йил 15 октябрдаги инструкция қўлланмада кўрсатилишича, никоҳни қайд қилиш муддатини қисқартириш учун узрли сабабларга қуйидаги ҳолатлар киради: узоқ муддатли командировкага шошилинч равишда жўнаш ёки доимий яшаш учун бошқа жойга кўчиб кетиш, ўзаро болалар мавжудлиги, никоҳни қайд қилувчининг ҳомиладорлиги, оғир касаллик, ҳарбий хизматга чақирилиш, муддатли ҳарбий хизматни ўташ ва бошқа баъзи сабаблардир. Аммо улар ҳужжатлар билан (командировка қоғози, медицина справкаси, боланинг туғилганлиги ҳақидаги гувоҳнома ва ҳоказо) билан тасдиқланиши шарт.

Узрли сабаблар билан бир ойлик муддат қисқартирилиши ёки 3 ойдан ошмаслиги шарти билан узайтирилиши ҳам мумкин.

Никоҳни қайд қилиш муддатини қисқартириш ёки узайтириш масалалари халқ депутатлари район Совети ижроия комитети гражданлик ҳолати актларини ёзиш бўлимининг мудири, посёлкалар ва қишлоқларда эса тегишли Советларнинг ижроия комитетлари раислари зиммасига юклатилган.

К. ЭРМАТОВ: Айтишларига қараганда давлатга қарашли уйларни ҳам сотиб олиш мумкин экан. Шу тўғрими?

Жавоб: Ҳа, тўғри. СССР Олий Совети Президиумининг 1988 йил 14 декабрда эълон қилган Фармонига мувофиқ гражданлар давлат ва жамоат уй-жой фондига қарашли уйлардаги квартираларни шахсий эгалик қилиш учун сотиб олишлари рухсат берилган.

Халқ депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетлари, корхона, бирлашма ва ташкилотлар, давлат ва жамоат уй-жой фондига қарашли уйлардаги квартираларни эгаллаб турган гражданларга шахсий эгалик қилишлари учун сотишлари мумкин.

Шунингдек, улар яшовчилар ҳали кўчиб киритилмаган уйлардаги, қайта реконструкциялаштириладиган ёки капитал ремонт қилиниши керак бўлган уй-жойлардаги квартираларни ҳам гражданларга сотишга ҳақлидирлар. Янги қурилган уйлардаги квартираларга гражданлар шахсий эгалик қилишлари учун амалдаги тартибга кўра яшовчилар кўчиб киритилганларидан кейингина уларга сотилиши мумкин.

Халқ депутатлари маҳаллий Советларига, корхоналарга, бирлашмаларга кўп квартирали уйларнинг ҳамма квартираларини сотишда ва шахсий квартира эгалловчиларга уйлардан яхши фойдаланиш учун квартираларга шахсий эгалик қилувчилар «Ўртоқлик уюшма»лари тузилишида кўмаклашишлари тавсия қилинади.

Гражданларга шахсий эгаликлари учун квартираларнинг сотилиш тартиби ва уларни сақлаш, ремонт қилиш учун кетадиган харажатларнинг қопланиш тартиби касаба уюшмалари билан республика Министрлар Совети томонидан тасдиқланган низомга мувофиқ амалга оширилади.

Абдужалил ҲАСАНОВ,
ҳуқуқшунос.

Бизнинг маънавий қадриятларимиз

Қирқ йилда тикланган беш ҳайкал

Маҳзун, аммо киши руҳига худди малҳамдек озиқ бераётган мусиқага ҳофизнинг ширали овози жўр бўлди. Қўшиқ гоҳ худди шамолдек қудрат касб этар, майин сабодек эшитиларди.

Бу— мақом! Қадимий ва ҳамиша навқирон халқимиз яратган бетимсол мўъжизалардан бири — мақом. Мусиқавий меросимиз ўз қадри-қиммати билан халқ оғзаки ижоди ила иззат тахтида баб-баробар туради.

Йилларнинг аччиқ, бешафқат шамоли жуда кўп муқаддас нарсаларни аёвсиз супуриб кетди. Йўлларни қум кўмди, дарёлар янги ўзан касб этди, авлодларни авлодлар янгилади. Лекин халқнинг ижоди безавол қолди. Муаззам обидалар, ҳайратомуз эртаклар, оромбахш қўшиқлар йўлчилардек ҳормай-толмай асрлар эшигини чертиб келмоқда. Уларни эшик ортида туришга маҳкум қилмоқчи бўлганлар қанча эди! Уларнинг жонига қасд этмоқчи бўлган қанча эди! Лекин ҳар сафар бетакрор мўъжизаларни кенг қучоқ очиб кутиб оладиганлар уларнинг пешонасини силаб, оро бериб сафар жабдуғини мустаҳкамлаб йўлга солиб юборадиганлар топилди. Топилганда ҳам халқ ижодига жону танини бағишлайдиганлар топилди. Улар яхши биларди: халқ ижодининг ҳали йўли олис, манзили узоқ. У ҳали жаҳон тургунча кезиши керак, ким билсин, ўнлаб авлодлар билан юз кўришмоғи даркордир.

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби Матниёз Юсупов ана шундай фидойи, толмас инсонлардан бири бўлди. Хоразм мақомларини тўплаб, нотага солиб, китоб қилиб чоп этиш унинг зиммасига тушди. У бу ишни шараф билан уддалади: Хоразм мақомларининг бешинчи китоби ҳам босмадан чиқди. Муаллиф Ҳамза номли Ўзбекистон ССР Давлат мукофотига бу галги номзодлар рўйхатида қайд этилди.

— «Юк кўтарган юзага чиқади», деган нақл бор. Матниёз ака, шу нақл айнан сиз ҳақингизда айтилгандек туюлади...

— Раҳмат.

— Дастлаб санъат йўлига кирган чоғларингизни эсласак...

— Отам Абдалниёз Юсупов яхши созанда машшоқ бўлган. У киши дутор чертганида сира ёнидан нари жилмасдим. Дуторнинг таърифи бутун Хоразмда машҳур эди. Энг муҳими ўша пайтлардаги машҳур мақом усталари —мақомдонлари Ҳожихон Болтаев, Мадраҳим Ёқубов — Шерозий, Жуманиёз ота Ҳайитбоевлар, Солай дуторчи, Хўжа созчилар бизнинг хонадонда ҳар маҳал кутилган меҳмон эдилар. Улар иштирокидаги суҳбатлар қанчалар мароқли бўлганини ҳозир эсласам юрагим бир қалқиб тушади.

Мен 10 ёшга етганимда отам сил касалига дучор бўлди. Бир куни уйга кирсам отам темир каравотда ётибдилар. Пастда бувим, онам ўтирибдилар.

— Отанг чақиряпти, — дейишди менга. Тепаларига бордим.

— Ичкари уйдан дуторни олиб чиқ, — деди отам. Дуторни титроқ қўлларига олиб, силаб-сийпадилар. Кейин менга тутқаздилар.

— Авайлаб сақла, биров сўраса берма. Бу табаррук соз сенга меросим,— дедилар.

Орадан 20—25 дақиқа ўтгач отам ёруғ дунё билан хайрлашдилар. Шу-шу дутор кечаю кундуз менга ҳамроҳ.

1941 йилда Хоразм область миллий эстрадаси ташкил этилди. Мадраҳим Шерозий, Ҳожихон Болтаевлар унга аъзо, етакчи санъаткор.

Мен 8-синф ўқувчиси ҳаваскорлар тўгарагида санъат сирларини ўргана бошладим. У пайтларда музика мактаби бор эди. Устозим Собиржон ғижжакчидан таълим олардим. Ансамбль составида концертлар берардик. Таътилларда ишлардик.

Шу аснода Улуғ Ватан уруши бошланиб қолди. Ҳамма атоқли санъаткорлар фронтга жўнади. Бироз вақт миллий эстрадада ишлаб юрдим. 1943 йилда мени ҳам ҳарбийга чақиришди. 1945 йилда оғир ярадор бўлиб, оёқни ташлаб қайтдим.

— Комилжон Отаниёзов билан ўша пайтлари танишганмисиз?

— Ҳа, ўша йиллар эди. Бирга ишладик. Онабиби халфа, Ожизалар билан ҳамкор бўлдим. Жуда олижаноб кишилар даврасига тушиб қолдим. Ўргандим.

— Мақомларни тўплашдек улуғ ишга ҳам янглишмасак, шу йиллари киришгансиз.

— Йўқ, янглишмадингиз. Ҳар сафар мақомчилар даврасида бўлганимда айрича бир завқ, илҳом туярдим. Кейин ўйлардим: нега шу мақомларни йиғмаслигим керак? Кимдир шу ишни ҳам бажариши керак-ку?! Шу тариқа шуғулланиб юрдим. 1947 йили область театри очилди.

Бир куни театр эшиги олдида турсам Комилжон Отаниёзов келиб қолди:

— Ассалом, уста, — дедим эҳтиром билан.

— Нега мен уста? — дедилар ажабланиб, — уста сиз. Менга Матпано ота қилаётган ишларингизни айтиб бердилар.

Шу-шу қадрдонлашдик. Бирга концертларда куйладик. Ўргатдилар, ўргандим.

1947 йилда Хоразм темир йўли қурилиши бошланди. Усмон ота ҳар бир ишга бош-қош. Санъаткорлар трасса бўйлаб концерт берамиз. Усмон ота бир-икки марта шундай концертларнинг устидан чиқиб қолганлар. Жуда мамнун бўлиб, миннатдорчилик билдирдилар.

Мақомлар устидаги ишим 1947 йилдан бошланган. Лекин дастлабки уринишларим жуда ёмон чиқди, муваффақиятсиз чиқди. 1950 йилдан қайта иш бошладим. Биринчи бўлиб «Сегоҳ» мақомидан парчалар ёза бошладим. Мақомларнинг кўпгина бўлакларини айтим ва чертим қисмларидан ёзиб олдим.

Қилаётган ишларим ҳақида Илёс Акбаров номига мактуб ёзиб, маслаҳат сўрадим. Не бахтки у кишидан жавоб олдим:

«1950 йил 30 апрелда ёзган мактубингизни олдим. Бошлаган ишингизнинг натижаси қандай бўлишидан қатъий назар жуда яхши иш қилгансиз. Мактубингизни ўқиб жуда хурсанд бўлдим. Сўзсиз бу ишингизни охирига қадар давом эттиришингизни маслаҳат бераман. Ишлаган ишингизда камчилик ва хатолар бўлиши мумкин. Уларни сўнгида тузатиш мумкин. Менинг сизга шахсий маслаҳатим бошлаган ишингизни давом эттиринг. Сўнгра театрдаги, театрга жалб қилинмаган атоқли созандаларни тўплаб бу тўғрида уларнинг фикрини олинг. Агар эшитувчиларнинг фикри яхши бўлса, бир қарор ила Тошкентга юборсангиз, босилиб чиқиши учун қўлдан келган ёрдамимни бераман. Агар ёрдамим керак бўлиб қолса хат ёзинг.

Илёс АКБАРОВ».

Юқоридаги хатни олганимдан сўнг менда мақомларни тўла-тўкис ёзиб олиш, уни нашр қилиш иштиёқи янада кучайди. 1951 йил сентябрь ойида устозим Матпано ота Худойберганов билан Тошкентга чақиришди.

— Нега «Натижасидан қатъий назар» деб айтганлар? Сизнинг муваффақият қозонишингизга унчалик ишонмаганмилар?

— Балки шундайдир. Лекин асосий гап бунда эмас. Ўша йиллари «Янги музика яратамиз» деган ниқоб остида миллий маданиятимизга ҳужум бошланди. Классик чолғу куйлар, қўшиқларга йўл берилмай қўйди. «Тановар»га рақс тушишга тақиқлашгача бориб етилди. Достонлар, мақомлар радиолардан берилмай қўйди. Илёс ака шуни назарда тутган бўлса ажаб эмас. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг шу дабдабада, яъни 1955 йилда ўн томлик «Ўзбек халқ музикаси» китобини нашрга тайёрлаш ҳақидаги қарори эълон қилинди. Ишлар қизиб кетди. Унинг 5 томини Юнус Ражабий домла, Хоразм мақомларини яъни 6, 7 ва 9 томларини мен тайёрлашга киришдим. 8-том қорақалпоқ музикасига, 10-том «Ўзбек музикали драмаси»га бағишланди. Китоб ғоятда улкан маънавий хазина эканлигини таъкидлаш ортиқча бўлади.

— Матниёз ака, Хоразм мақомлари деб аталишига не боис? Унинг ўзга, масалан Бухоро, Тошкент, Фарғона мақомларидан нима фарқи бор?

— Дастлаб бир фактга эътибор берайлик. Хоразм мақомлари, яна ҳам аниқроғи, мақом йўллари IX-X асрларда жуда ҳам маълум ва машҳур бўлган. Қадимда Хоразмда ўн икки мақом бор бўлган дейишади. Уларнинг номи қуйидагича: Ушшоқ, Наво, Буслик, Рост, Ҳусайний, Ҳижозий, Раҳовий, Зангула, Ироқ, Исфаҳон, Зарафкан, Бузрук. Бизнингча эса етти — Рост, Бузрук, Наво, Дугоҳ, Сегоҳ, Ироқ, Панжгоҳ етиб келган. Панжгоҳ мақомининг айтим қисмлари кам бўлиб, чертим бўлакларидан ташкил топгани учун уни ярим мақом деб ҳам атайдилар.

— Айтим, чертим сўзларини шарҳлаб берсангиз?

— Мақомнинг икки йирик қисми бўлади. Биринчиси, Мушкилот, яъни чолғу бўлими деб юритилади. Хоразм мақомларида эса чертим бўлими деб номланади. Иккинчи қисм Наср, яъни ашула бўлими эса айтим деб номланади. Бу Хоразм мақомларининг ўзига хос белгиларидан биринчиси.

Устозим, Хоразм мақомларининг тенги йўқ билимдони Матпано ота Худойбергановдан сўраганимда у киши Хоразмда маданият ва санъатни эрамиздан олдин ҳам юксак даражада бўлганини айтиб эдилар. Хоразм мақомлари ўзга мақомларда ижро этиш усули, оҳанги билан фарқланади. Худди шунинг учун ҳам бу мақомлар ноёб мерос саналади. Бухоро мақомларида форсча ғазаллар устун бўлса, Хоразмда туркигўйлик устун. Улар Лутфий, Навоий, Фузулий, Отоий, Саккокий, Машраб, Мунис, Огаҳий, Табибий, Аваз Ўтар сингариларни дилбар ғазаллари асосида куйланган.

Хоразм мусиқаси, айни пайтда мақомларини такрорланмас, ноёб, чиндан ҳам Хоразмча айтишув — дийралишмалари, суворалар, ферузлар, танимақомларни бирон ерда учратганмисиз? Ҳатто Хоразм чолғу асбоблари ҳам ўзига хос. Буламон деган чолғу бирорта вилоятда йўқ. Дутор ихчамлиги билан кўркам.

— Хоразм хони Муҳаммад Раҳим Соний — Феруз даврида мақомни тараққий эттиришга интилиш жуда юқори бўлган дейишади...

— Феруз шоиру санъаткорларни ўз саройида тўплаган, ҳатто ўзининг махсус мақомчилари ҳам бўлган. Унга ўз даврининг буюк маърифатпарвари Комил Хоразмий раҳбарлик қилган. Саройда ҳафтанинг етти кунида навбат билан етти мақом ижро этилган.

— Комил Хоразмий Хоразм «танбур чизиғи» — илк нотани яратгани ҳақида сўзласангиз.

— Хоразм танбур чизиғини яратган Комил Хоразмий ўспиринлик чоғида маърифатга интилган. У араб ва форс тилларини, шунингдек музика санъатини ўргана бошлайди. Комил Хоразмий ўз давридаги машҳур созандаларнинг раҳбарлигида Хоразм мақомларини ўрганиб, тез орада уларни усталик билан чаладиган ижрочи бўлиб етишади. Шу билан бир вақтда ўзи ҳам куйлар тўқий бошлайди. Кейинчалик бу куйларнинг бир қисми мақомлар сафидан ўрин олади. «Рост» мақомидаги «Мураббайи Комил» шуларнинг биридир. Комил Хоразмий билимга чуқур иштиёқли одам бўлган. Рус тилини ўрганиб, равон гаплаша оладиган даражага эришган. Комил Хоразмий шоир сифатида эътибор қозонади. У кўпгина мақомларни айтим қисмларидаги сўзларини Огаҳий, Мунис, Феруз ва ўзининг шеърлари билан янгилайди, алмаштиради. Огаҳий ва Баёнийнинг тарихий асарларида берилган маълумотларга қараганда. Комил Хоразмий хон саройида турли маъмурий ишларда ҳам қатнашган, жумладан 1861 йилда Бухорода амир Музаффар даврида Бухорога элчи бўлиб борган. 1873 йилда Хоразм хонлиги Россияга қўшиб олингандан сўнг Комил девонбегилик мансабида ишлайди.

Комил Хоразмийдан кўплаб музикачилар, гўяндалар таълим олган. Масалан, Худойберган Муҳркон, Матёқуб Фозачи, Абдулло Гулобий, Ёқуб доричи, Аваз доричи, Худойберди Маҳсум, Бобожон буламончи, Собир маҳрам, Отажон Сўта, Матҳасан Бобо ғижжак, буламон, сурнай, чанг, доира сингари кўпгина музика асбобларини чалишни, мақомларни ижро этишни ва Хоразм танбур чизиғи йўлларини ўрганганлар.

Комил Хоразмий ўзи яратган танбур чизиғи услубида Хоразм мақомларини ёза бошлайди.

Хоразм мақомларини ёзиб олиш ишлари Комилнинг топшириғи билан унинг ўғли, шогирди, мақомларни тўлиқ билган шоир Муҳаммадрасул Мирзабоши ва Комилнинг бир неча шогирдлари давом эттириб, мақомларни тўла-тўкис қисмини Хоразм танбур чизиғи услубида қоғозга тушириб, китоб қилиб қолдирадилар. Бу танбур чизиғи кўпгина котиблар томонидан қўлёзма ҳолатда махсус китоб қилиб кўчирилади ва нусхаси кўпайтирилади.

Хоразм мақомлари ўзбек музика маданиятининг машҳур ёдгорликлари, халқнинг кўп асрлик музика бойликлари бундан кўп асрлар олдин вужудга келган ва ҳозиргача оғиздан-оғизга ўтиб, оғзаки услубда мукаммаллаштирилиб, тўлдирилиб, сақланиб келинган.

Шу ерда мақомга таъриф берсак. Мақом деб созанда, ашулачилар орасида ҳамда кенг эшитувчи ва мақом шинавандалари орасида, айрим йирик чолғу ва айтим музика асарлари тушунилади. Бу музика асарлари авлоддан-авлодга мерос бўлиб қолиб бир қанча чертим айтим ва уфор музика асарларини ўз ичига олади. 1934 йилда Хоразмга борган музика экспедицияси аъзолари Е. Романовская ва И. Акбаров Матёқуб Харратов ижросида мақомларнинг чертим қисмини тўлиқ бўлмаса ҳам фонографга ёзиб олдилар. Бу ёзиб олинган мақом парчалари жуда ҳам сифат жиҳатдан талабга жавоб бера оладиган ёзувлар деб бўлмайди.

Хоразм мақомларининг текст мазмунига келсак, асосан лирик шеърлардан иборат. Мақомларни 19-асрда ижро этилган шеърларини иложи борича тиклаш учун ҳаракат қилдик, баъзи ижрочиларда бир куйга иккита, учта шеърлардан фойдаланиш ҳам одат бўлган. Асосан мақомлар Навоий, Фузулий, Машраб, Мунис, Огаҳий, Комил Хоразмий, Феруз, Табибий, Баёний, Аваз Ўтар ўғли, Ниёзий, Надимий, Оқил ва бошқа шоирларнинг шеърлари билан ижро этилган. Баъзи мақом ижрочиларининг репертуаридан форс шоирларининг шеърлари ҳам ўрин олганки, булар эшитувчи аудиториясини талабига қараб ижро этилган. Булар Жомий, Ҳофиз Шерозий, Шайх Саъдий, Бедил ва бошқа шоирларнинг шеърларидан иборат бўлган.

Мақом музикалари умуман айтганда чолғу қисмими, айтим қисмими ёки уфорисими, ёки ижрочилар учун мосланган музика асарлари бўлмай, балки ансамбль ижрочилиги учун яралган музика асарларидирлар. Шундагина мақомларни тўлиқ авжлари билан мақсадга мувофиқ ижро этиш мумкин.

XIX асрда Хоразмда мақом ишлари жуда ривож топган пайтда ҳам асосан мақомларни кўпчилик билан ансамбль ижросида ижро этганлар. Лекин шунга қарамасдан ёлғиз ижрочилар ҳам бўлган албатта. Бунда ижрочи мақомни чертим қисмини ёки айтим қисмини ёки уфориларини ўзига мослаб баъзи ўзгаришлар, қочиримлар киритган. Айниқса айтим қисмларини бўлса, ижрочи овозига қараб мослаши ёки юқори авжларини, овози етмайдиган жойларини тушуриб қолдириб ижро этиши ёки овозига янги авжлар киритиши, ўз ижрочилик услубидан келиб чиқиб ҳар хил ўзгаришлар киритиши турган гап. XIX аср иккинчи ярми, XX аср биринчи ярмида, яшаган энг машҳур талантли мақомчилардан Матёқуб фозачи мақомларнинг кўп бўлакларини якка ижро эта олган ижрочи, хушовоз хонанда, уста танбурчи бўлган. Бундай ижроларнинг натижасида баъзи бўлаклар ўзгаришга дуч келиши, усулларини ўзгартириб ўқилиши, янги шеърлар билан алмаштирилиши натижасида янги куйлар пайдо бўлишини, албатта, табиий ҳол деса бўлади. Бундай, яралган куйлар халқ куйларини бойитиб борганлар.

— Мақом ижрочилари орасида кимлар энг етук саналган?

— Яқин ўрталарда, яъни 1920—1970-йиллар ижрочилик услубидан келиб чиқиб таққослаганимизда Хоразмда энг йирик ижрочилик услубларидан Мадраҳим Ёқубов (Шерозий), Ҳожихон Болтаев, Комилжон Отаниёзов ижрочилик услуби асосан кўзга ташланади.

Юқорида номлари келтирилган ашулачилар мақомларни ва йирик халқ куйларини такомиллаштиришда, янги-янги йўлларини бунёд этишда ҳар қайсиси ўзига хос услуб яратди. Улар ижрочилик санъатлари билан тингловчилар орасида ҳурматга сазовор бўлган, кўпгина ёш ижрочиларни ўзлари яратган ижрочилик услубига эргаштира олган, ўзларини махсус ижрочилик мактабини яратган, ҳар қайсиси кўплаб шогирдлар етиштирган.

— Мақомлар қандай созлар жўрлигида ижро этилган?

— Хоразмда бирон музика асбобини танбур, дутор, соз (гармон), тор (рубоб) чалиши одат тусига кирган. Бундан ташқари сурнай, буламончи ва ўйинчидан иборат тўрт кишилик ансамбль бўлиб юриш одат бўлган. Ансамбль аъзоларидан сурнайчи ашула пайтида буламон чалиб ашулачига жўр бўлса, сурнай билан эса ашула бошланишидан олдин оломон йиғнаган ёки ўйинчи ўйнаганда рақс куйлари чалиб, ўйинчига жўр бўлган.

Мақомчи музика ансамблларига ритмни ушловчи юқори авжлардаги оҳангларда мақомни ўзига хос хусусиятларини ижро пайтида бера билиши учун ансамблнинг доирачиси жуда катта роль ўйнаши керак. Доирачи жуда уста, ҳатто фақат усулни доирада чалибгина қолмасдан, куйни ҳам яхши билувчи бўлиши керак. Чунки асосий ритмни ушловчи, чолғучилар билан ашулачиларни бирлаштирувчи доирачи дирижёр вазифасини бажаради.

— Мақомларни ёзиб олишда мураккабликларга ҳам дуч келдингизми?

— Ҳа, албатта. Баъзи мақом парчалари халқ ичида халқ созандалари томонидан ижро этилиб юрилиб, номлари ҳам ўзгариб кетишига сабаб бўлган ҳоллар ҳам кўп учрайди. Бундай куйларни асосан Матпано отанинг маслаҳати ва кўпгина кекса санъаткорларнинг, устозларнинг фикри билан асли номларини тикладик, уларни қайтадан тўлдирдик.

— Матпано ота ҳақида бир-икки бор сўзладингиз. У киши ким бўлган?

— Матпано ота Худойберганов (1886—1960) Хивада наққош оиласида туғилган. Унинг отаси Худойберган Муҳркон музикани пухта билган, асли ҳунари наққошлик ва муҳркорлик билан шуғулланувчи киши бўлган. Шунинг учун уларнинг уйларига тез-тез шоирлар, наққошлар, ашулачилар, музикачилар йиғилишиб турган. Ана шу йиғилишларда Матпано ёш пайтидан музикалар, ашулалар, мақомлар эшитган.

Матпано отада ёшлик чоғидан музикага ва санъатга ҳавас уйғона бошлайди. 9 ёшида мактабга ўқишга кириб саводини чиқара бошлайди. Матпано ота ёшлик чоғиданоқ ўзбек классик шоирлари Навоий, Фузулий, Шайх Саъдий, Жомий, Бедил, Ҳофиз Шерозий, Огаҳий, Мунис ва бошқа шоирларнинг ижоди билан танишади.

Музикачилар, ашулачилар ва шоирлар иштирок этадиган кечаларга тез-тез борган ва улар билан суҳбатдош бўлган. Матпано отанинг шу вақтдан бошлаб музикага бўлган ҳаваси янада оша бошлайди.

Уларнинг уйига отасининг дўстлари ашулачи ва машҳур мақомчи, танбурчи Матёқуб Харратов, танбурчи Абдулла Гулобий, Бобожон буламончи, машҳур ашулачи Матёқуб фозачи ва талантли музикачилар тез-тез келиб турганлар.

Бу ашулачилар, музикачилар кўпгина катта байрамларда, сайилларда, тўй-томошаларда иштирок этиб, ўз санъатлари билан халққа хизмат қилганлар. Матпано ота Худойберганов 20 ёшларга киргандаёқ музикачи сифатида танилиб қолади.

Матпано ота мақомларни отаси Худойберган Муҳркон, Паҳлавон Ниёзов Мирза боши, Комил Хоразмийнинг ўғли Муҳаммад Расул Мирза бошидан, Бобожон буламончидан, Матёқуб Харратовдан ўрганганлигини айтади. Орадан кўп ўтмай Матпано Худойберганов талантли ашулачи ва музикачи бўлиб танилади. Ёш ижрочининг репертуари халқ ижодий асарлари ва мақомлари билан тўлишиб боради. «Мақомни тингловчи, эшитувчи одам етук ва ҳар томонлама мақом эшитишга қобилиятли бўлишини талаб қилади, ҳамма музикачи ва ашулачилар мақомни ижро этиши қийин эди» деб таъкидлайди устоз Матпано ота. Шунинг учун ҳам уни мақомларнинг ранг-баранг образлари, ажойиб оҳанглари, шеърларидаги бадиий мазмундорлик кўпроқ жалб этган. Матпано ота мақомни баъзи бўлакларига янги шеър ёзиб уларни бойитган.

Хоразм музика маданиятининг йирик намояндаси бўлган, Хоразм мақомларини энг кўп қисмини бизгача сақлаб келган бирдан бир киши Матпано ота Худойбергановдир. Матпано отадан биронта куй, музика ашула ўрганмаган санъаткор бўлмади десак, хато қилмаган бўламиз.

Матпано ота Худойберганов ўзида бор музика билимларини умрининг охиригача шогирдларига ўргатиш билан шуғулланди.

— Хоразм халқ мақомларини яратишда қайси манбаларга суяндингиз?

— Юқорида номларини айтиб ўтдим, устозларимнинг ишлари менга бебаҳо дастуруламал бўлди. Ҳазрат Юнус Ражабийнинг «Шашмақом», Матёқуб Харратовнинг «Хоразм музика тарихи очерклари» ҳам катта ёрдам берди. Энг асосий кўмакчи Комил Хоразмийнинг «Хоразм нота чизиғи», устозим Матпано ота Худойберганов бўлганлигини яна бир бора таъкидласам ўринли бўлади.

— Демак, беш томлик китоб заррама-зарра йиғилган экан-да?!

— Албатта, ахир унинг тугалланиш муддати ҳам айтиб турибдику! Бир пайтлар мақомлар четга суриб қўйилганди, инкор этилганди. Халқ яратган нинадек нарса ҳам унинг тарихига дахлдор. Уни четга суриб бўлмайди. Менга келаётган мактубларнинг тили бўлса айтсин: Хоразм мақомларига қизиқиш СССРдагина эмас, Ҳиндистон, Эрон, Покистон, Туркия, Жазоир, Ироқ, Ливия, Яман, Тунис, Марокаш, Миср сингари шарқ мамлакатларида ҳам кучли экан!

— Матниёз ака, мақомларнинг умрибоқийлиги нимада деб ўйлайсиз?

— Мақомлар оғиздан-оғизга, устодлардан шогирдларга кўчиб юрган. Музика меросимизни ривожланишида, тараққий топишида, яхши ўзгаришларга учрашида бу асосий ролни ўйнаган. Ижро этилаётган куйни ритмини ўзгартириб, чўзиб, қисқартирилиши натижасида куйларга катта ўзгаришлар кириб, янги куйлар яралишига ҳам сабаб бўлган. Бундай мисолларни бошқа ўлчовларда ҳам кўплаб келтириш мумкин. Бундай яралган куйлар халқ куйларини бойитишда асосий сабаблардан бўлган.

Халқ музика меросимизни яралиш сирлари ҳам, асралиш сирлари ҳам шундаки, ана шундай сайқалланиб, ривожланиб келмоқда.

— Сизни Ўзбекистонлик музика шинавандалари хонанда, созанда, «Ошиқ Ғариб ва Шоҳсанам», «Ғазал фожиаси» «Уч баҳодир» сингари музикали драмаларнинг бастакори, «Хоразм қўшиғи» операсининг яратувчиларидан бири сифатида яхши биладилар. Энди эса мақомдон мутахассис сифатида сизни алқамоқдалар...

— Нимаики қилган бўлсам — халқим учун, унинг буюк маданияти учун қилдим. Меҳнатимдан розиман.

—Сизга улуғ меҳнатингиз муносиб тақдирланишига тилак билдириб, суҳбатимизга нуқта қўйсак. Аслида бу мавзу туганмасдир...

— Ҳақ гапни айтдингиз. Мен ҳам хайр дейишдан олдин айтай: ҳозир «Хоразм халқ достонлари ва мақомлари» устида иш бошладим.

Ягона тилагим, Тошкентда «Мақом уйини» ташкил этиш зарур. Бу айни пайтда Юнус Ражабийнинг хотирасига ҳам ҳайкал бўлади.

Бир кичкина суҳбатда бир жаҳон мавзуни қамраб олиш жуда мушкул. Айниқса, гап маънавий қадриятларимизнинг ўзаги бўлмиш мақомларимиз ҳақида.

Бу суҳбат мақом ҳақидаги тадқиқот эмас, балки қирқ йиллик умрини шу йўлга бахшида этган қалби дарё, сабр-тоқати дунё инсонга таъзим, холос.

Темур УБАЙДУЛЛАЕВ.

Жонажон Ватан бўйлаб

⊙ НИКОЛАЕВ. Қора денгиз кемасозлик заводининг меҳнаткашлари «Литрибпром» балиқ овлаш бирлашмасига балиқ овлаб музлатадиган «Зарайск» катта траулерини топширдилар. Беш ярим минг тонна сиғимли янги сузувчи балиқ заводи маҳсулотни чиқиндисиз қайта ишлашни таъминлайди.

⊙ ОЛМАОТА, Украина маданият маркази миллий анъаналарни, урф-одатлар ва тилни сақлаб қолиш, ривожлантириш вазифаларини ҳамда бошқа вазифаларни ҳал этиши керак. Олмаотада ана шу марказнинг таъсис йиғилиши бўлди. Янги жамоатчилик бирлашмаси Қозоғистон ССРда Украина адабиёти ва санъати кунлари бошланиши арафасида ташкил этилди.

⊙ ХАБАРОВСК. Амур дарёси пароходчилигининг «Василий Поярков» теплоходи Сихотэ—алин тизма тоғининг қирғоқда ер сатҳига чиққан қатламлари томон йўл олди. Теплоходда Осиё-Тинч океан регионни, Америка ва Европадаги ўнта мамлакатдан келган олимлар бор. Халқаро экспедициядан мақсад — қадимий геологик қатламларнинг тузилиши, таркиби ва ўзаро боғлиқлиги хусусиятларини ўрганишдир.

⊙ МОСКВА. Пойтахтдаги «Сокольники» паркининг павильонлари маҳсулот ва буюмлар жойлаштириладиган, буюмларнинг хилма-хил турлари тайёрланадиган жуда катта фабрикани эслатади. Шу ерда очилган халқаро кўргазмада озиқ-овқат саноати маҳсулотларини жойлаштирадиган идишлар ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилган фирмалар куни ўтказилди.

⊙ РИГА. ВЭФ ишлаб чиқариш бирлашмасининг маъмурияти Қизил Байроқли Болтиқбўйи ҳарбий округи жангчиларига тантанали вазиятда рангли телевизор топширди. Бу корхонанинг бир қанча цехида бошланган ёнғинни ўчириш чоғида берилган ёрдам учун миннатдорчилик белгисидир.

⊙ МУРМАНСК. Ғарбдаги бир қанча мамлакатлар ва Совет Иттифоқининг етакчи геологлари билан геофизикалари Мурманск областида Болтиқ денгизи тубини ўрганиш юзасидан биргаликдаги ишларни бошладилар. Маълумотларни тўплаш асосида бутун Скандинавия ярим ороли, шунингдек унинг айрим регионлари, руда узеллари ва конлари ички тузилишининг моделини яратиш кўзда тутилмоқда.

⊙ КИШИНЕВ. Кишиневда очилган кўргазма нома жанрининг энг ажойиб намуналари билан таништиради. Н. К. Крупская номли Молдавия ССР давлат кутубхонаси фондларидаги революцияга қадар нашр этилган ва бу ерда намойиш қилинаётган журналларда ўтган асрнинг машҳур кишилари — А. С. Пушкин, В. А. Жуковский, Н. М. Карамзин, Н. М. Язиковлар ўртасидаги ўзаро ёзишмаларни кўриш мумкин.

(ТАСС мухбирларининг хабарларидан)

МАГАЗИН-ҲАЙВОНОТ БОҒИ ЧОРЛАЙДИ

Арманистон ССР. Шу йилнинг бошларида эр-хотин Норайр ва Соня Саркисянлар ташкил этган «Ҳайвонот олами» кооператив магазини Ереванда машҳур бўлиб кетди. Катталарни ва болаларни бу ерга ертўла хонада жойлашган ва савдо зали билан бирга 40 квадрат метр майдонни эгаллаган митти ҳайвонот боғи ўзига жалб этади. Магазин дид билан безатилган. Қурувчилик ва безакчи-рассом юмушларини Норайр Саркисян ва унинг фарзандлари бажаришган. Қафасларда яшил маймунлар, айиқча, тулки ва бошқа ҳайвонлар яшайди. Акварнумларда турли-туман балиқлар бор. Қушларнинг чирқиллаши бир зум ҳам тинмайди — магазинда 26 хил қушлар бор.

Ёш томошабинларни бу ерга жалб этувчи нарса бу уларнинг магазин-ҳайвонот боғидаги жамики ҳайвонлар билан шахсан танишиш имкониятидир. Ҳайвонларнинг ҳаммаси қўлга ўргатилган. Аммо ҳайвонлар билан кўришишга Норайр Саркисян ҳозир бўлгандагина рухсат этилади.

СУРАТДА: Гаяна бу ерга маймунча билан ўйнагани келибди.

М. Шаҳбазян сурати. (ТАСС).

«ВИДЕОМАРКАЗ»НИНГ ДАСТЛАБКИ ҚАДАМЛАРИ

Ўзбекистон тўғрисида видеофильм яратиш борасидаги шартнома «Видеомарказ» Ўзбекистон республика бўлими билан Американинг «Медиа ресорсиз—Вестерн ньюз» телекомпанияси ўртасидаги ҳамкорликнинг дастлабки якуни бўлди. Совет ва Америка операторларидан иборат суратга олиш группаси фильмни яратишга киришди. Улар видеокамера билан Тошкент, Бухоро ва Самарқандда бўлишди. Ўзбекистон ҳаётидаги хорижий томошабинларни қизиқтириши мумкин бўлган барча нарсаларни суратга олишди. Шарқнинг ўзига хос ажойиб бозорлари ва қадимий меъморий ёдгорликлари, замонавий архитектура ва халқ ҳунармандчилиги усталарининг асарлари видеопленкага туширилди. Улар ҳатто ўзбек оиласида бўлиб, тандирда нон ёпиш жараёнини ҳам лентага олдилар. Фильмда Ўрта Осиё ва Қозоғистон диния бошқармаси фаолияти, совет мусулмонларининг ҳаёти ҳақида ҳикоя қилишга катта ўрин ажратилади.

Бундай ҳамкорлик борасида дастлабки қадам бир йил илгари — Тошкентга биродарлашган шаҳарлар дўстлик боғининг очилиш маросимига Сиэтл делегацияси келганда қўйилган эди. Ўшанда эндигина ташкил топган «Видеомарказ» ходимлари Америка компанияси вакиллари билан танишган эдилар. Ўзбекистон делегациясининг бунга жавобан Сиэтлга қилган сафарида алоқалар давом эттирилди. Ўшанда видеофильмлар яратиш юзасидан «Ист вест филмз» Совет—Америка қўшма корхонаси тузиш тўғрисида дастлабки битим имзоланганди. Республикамизда ўзбек халқи анъаналари ва маданияти, унинг урф-одатлари ва расм-русумлари, республика меъморий ёдгорликлари ҳақида фильмлар яратиш кўзда тутилган эди. Америка компанияси ҳам Қўшма Штатларда, ҳам бошқа мамлакатларда видеофильмни кенг тарқатиш ва намойиш этишни зиммасига олганди. Мана, улар Ўзбекистонда яна учрашишди. Энди амалий битим тузишни ўз олдиларига мақсад қилиб қўйишган.

— Мазкур шартнома қай даражада фойдали эканлигини гапириш керакмикин, — дейди «Видеомарказ» бирлашмаси Ўзбекистон бўлими директори К. Эргашев. — Чунки биз чет эл валютасида фойда оламиз. Ишлаб топилган пулларга видеоаппаратлар ҳамда кассеталар сотиб олишимиз мумкин. Ҳозир бизда сифатли чет эл аппаратлари жуда кам эканлигини айтиб ўтиришга ҳожат бўлмаса керак. Ватанимизда ишлаб чиқарилган аппаратлар билан эса кўп нарсаларни суратга олиш мумкин эмас. Шундай қилиб, хорижий фирмаларнинг ёрдамисиз ҳозирча ишлай олмаймиз.

«Видеомарказ» хорижий техникани сотиб олиш масаласини ҳал этишда бошқа қадамлар ҳам қўймоқда. Америка группаси аъзоларидан бири — ведеоаппаратлар ишлаб чиқариш ва ўзига хос видеотехнологиялар яратиш компаниясининг вакили Патрик Пинтес билан шу ҳақда суҳбатлашилди. «Видеомарказ» Ўзбекистон Кинематографчилар уюшмаси ёрдамида чет эллардан видео аппаратлар туркумини сотиб олиш тўғрисида шартнома тузишга эришди.

— Биз совет видеобозорини ривожлантиришда илк қадамлар ташлаяпмиз, — деди бўлим директорининг ўринбосари Т. Нодиров. — Аҳвол эса шу даражага келганки, бозорда санъатга ҳеч қандай алоқаси бўлмаган хилма-хил ташкилотлар яратган фильмлар назоратсиз равишда намойиш этилмоқда. Чунки мазкур ташкилотларнинг аппаратлар сотиб олиш учун маблағлари бор. Бироқ видео фақат фильмлар прокати эмас, шу билан бирга уларни яратиш ҳамдир. Ўзбек тилида видеофильмлар яратишни йўлга қўйиш зарур. Бундай фильмлар, аввало қишлоқ жойларида керакдир. Ўзига хос миллий видеолентелар яратиш ҳақида ҳам ўйлаб кўриш лозим. Бу борада биз дастлабки қадамни ташладик. Мелис Абзаловнинг «Келинлар қўзғолони» фильмини видеокассетага кўчиряпмиз.

П. БУРОВ,
ЎзТАГ мухбири.

Муҳаррир ўринбосари
С. Б. ЁКУБОВ

35-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

қурилиш касблари бўйича ишлаб чиқариш таълим мастерлари

ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРИГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Ҳужжатларни топшириш муддати — 21 сентябргача.

Адрес: 700081, Тошкент шаҳри, Дўмбробод кўчаси, 74-уй.

Справкалар учун телефон — 77-49-53.

Ўзбекистон ССР Халқ таълими

министрлигининг

3-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

қуйидаги ихтисосликлар бўйича

1989-90 ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Сонли программа билан бошқариладиган станокларнинг оператори, электр-газ пайвандчи, кенг профилдаги станокчи, техника назорати бўлимининг контролёри, электр монтажчи (электр монтёр), **саноат ускуналари ремонти бўйича слесарь, механика йиғув ишлари слесари.**

ЎҚИШ МУДДАТИ — 1—3 ЙИЛ

ЎҚИШГА 8—10 СИНФ МАЪЛУМОТИГА ЭГА БЎЛГАН ЙИГИТ ВА ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

3 йил муддат билан таълим олинадиган группаларнинг ўқувчиларига ўрта ҳунар-техника билим юртини тамомлаганлик ҳақидаги диплом берилади.

Ўқиш даврида 8 синф маълумотига эга бўлган ўқувчилар бепул кўчалик ва ишчи кийим-боши ва 3 маҳал овқат, 10 синф маълумотига эга бўлган ўқувчилар эса стипендия билан таъминланадилар.

Ишлаб чиқариш практикасида даврида иш ҳақининг 50 фоизи тўланади.

Билим юртига Тошкент шаҳрида ва шаҳарга яқин районларда яшовчи йигит-қизлар қабул қилинади.

ЎҚИШ ДАВРИ МЕҲНАТ СТАЖИГА ҚЎШИБ ҲИСОБЛАНАДИ.

Билим юртини аъло баҳога тамомлаган ўқувчилар ҳукумат қарорига биноан билим юртини тамомлагач мажбурий ишлаб бериш стажисиз олий ўқув юртларига ўқишга киришлари учун йўлланма берилади.

Билим юртида техника ижодиёти, бадиий ҳаваскорлик, фото тўгараклари, спорт секциялари ишлаб турибди. Чорвоқ посёлкаси районида ёзги дам олиш базаси мавжуд.

Ўқишга кириш учун қуйидаги ҳужжатларни топшириш талаб этилади: ариза, маълумот ҳақидаги ҳужжат, паспорт ёки туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома, саломатлик ҳақидаги справка, яшаш жойидан справка, 6 дона фотосурат (3х4 см).

Адрес: Тошкент шаҳри, 50-алоқа бўлими, Гете кўчаси, 54-уй (21, 49-автобусларнинг «3-СПТУ» бекати). Телефонлар — 65-06-55, 65-06-54.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг

савдо бош бошқармасига қарашли

«ЁШЛИК» МАКТАБ-МАГАЗИНИ

контролёр-кассирлар тайёрловчи

6 ОЙЛИК ва

озиқ-овқат маҳсулотлари кичик сотувчиларини

тайёрловчи

4 ОЙЛИК КУРСЛАРГА

НАВБАТДАГИ ҚАБУЛНИ ЎТКАЗАДИ

ЎҚИШГА 16 ДАН 25 ЁШГАЧА БЎЛГАН, 8 ва 10 СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТЛИ, ТОШКЕНТ ШАҲРИДА ПРОПИСКАДА ТУРУВЧИ ҚИЗЛАР КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИСИЗ ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Ўқувчиларга ойига 50 сўмдан 64 сўмгача стипендия тўланади.

ЎҚИШ ДАВРИ МЕҲНАТ СТАЖИГА ҚЎШИБ ҲИСОБЛАНАДИ.

Айни вақтда ўқувчилар кечки мактабда ёки савдо техникумида ўқишларини давом эттиришлари мумкин.

«ЁШЛИК» мактаб-магазинини тамомлаб чиққан ўқувчиларга йирик магазинларда ишлаш учун йўлланмалар берилади ва уларга имтиёзли шартлар билан Совет савдоси техникумининг кечки бўлимига кириб ўқиш учун имконият яратилади.

ЎҚИШ РУС ВА ЎЗБЕК ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, Кафанов кўчаси, 65-уй (1, 2, 5, 8, 10, 14, 16-трамвайлар билан борилади). Справкалар учун телефон— 55-75-15.

ТОШКЕНТ ШАҲАР АҲОЛИНИ ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ, ҚАЙТА ЎҚИТИШ ВА КАСБГА ЙЎЛЛАШ МАРКАЗИ

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Қайта йўлга қўйилаётган пластмассадан халқ истеъмол моллари ва совға буюмлари ишлаб чиқарувчи

СОВЕТ-ИТАЛИЯ ҚЎШМА КОРХОНАСИГА:

Пластмасса ишлаб чиқарувчи машиналар ва автомат линиялари, контроль-ўлчов приборлари ва автоматлари, технологик ускуналарни созловчилар; контроль-ўлчов асбоблари ва автоматларнинг слесарлари, ремонтчилар, вентиляция ва кондициялаш системалари ремонти ва уларга хизмат кўрсатиш бўйича сантехниклар; электр асбоб-ускуналарига хизмат кўрсатувчи ва уларнинг ремонти бўйича электр-монтёрлар; компрессор қурилмалари, насос қурилмалари, совутиш қурилмаларининг машинистлари, бўёқчилар, дурадгорлар, сувоқчилар, электрончи инженерлар, сменаларнинг бошлиқлари, етакчи инженер-электрик, етакчи инженер электрончи, планлаштириш бўйича иқтисодчи, ОМТС етакчи инженери, экспедиторлар, омбор мудири, автотранспорт участкаси, ОКС, меҳнат ва иш ҳақи бўлимларининг бошлиқлари; бош бухгалтер, бош энергетик, бош механик, фойда олиш бўлимининг ходимлари.

Корхона болалар боғчаси, дам олиш зонаси, пионер лагери, хизмат автотранспорти, ёлғиз кишилар учун ётоқхонага эга. Кишилар кексалик ёшига етгач имтиёзли пенсия таъминотида бўладилар.

Малакали кишилар ва мутахассисларга шартномага кўра иш ҳақи тўланади.

Справкалар ва ишга йўлланмалар олиш юзасидан қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Космонавтлар проспекти, 6-уй ва район Совети ижроия комитетлари ҳузуридаги аҳолини ишга жойлаштириш район бўлимлари.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ АҲОЛИСИ ДИҚҚАТИГА!

ТОШКЕНТ ШАҲАР ТЕЛЕФОН АЛОҚАСИ ВА РАДИОЛАШТИРИШ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ

УЙЛАРГА ТЕЛЕФОНЛАР ЎРНАТИШ ВА УНИ РАСМИЙЛАШТИРИШ МАСАЛАЛАРИНИ ҲАЛ ҚИЛИШДА

МАМЛАКАТИМИЗДА МАВЖУД БЎЛГАН «ШАҲАР ТЕЛЕФОН АЛОҚАСИДАН ФОЙДАЛАНИШ ҚОИДАЛАРИ»ГА АМАЛ ҚИЛИБ КЕЛАДИ.

Қуйида биз барчани қизиқтириб келаётган кимларга телефонлар ўрнатиш ва уларни қайта номлаш мумкинлиги масалаларини ҳал қилиш юзасидан ана шу «Қоидалар»дан айрим ҳолатларни келтирамиз.

Телефон ўрнатиш тартиби ва хизмат кўрсатиш шартлари.

Уйига телефон ўрнатилишини истаган гражданлар алоқа корхонасига ёзма равишда ариза берадилар. Квартираларга телефон ўрнатиш ҳақидаги аризалар ариза берувчининг мазкур жойда доимий пропискада турганлиги тақдирдагина рўйхатга олинади.

Алоқа корхонаси ариза берувчининг аризаси рўйхатга олингани ҳақида унга ёзма тарзда маълум қилади.

Телефон ўрнатиш ҳақидаги ариза ҳисобга олинади ва алоқа корхонасида сақланади.

Алоқа корхонаси ариза берувчи алоқа корхонасига келган вақтда унга телефон ўрнатилиши ҳақида справка беради, шунингдек, телефон ўрнатиш ҳақидаги ариза расмийлаштирилаётган пайтда ариза берувчига унинг телефон аппарати телефон тармоғига қачон уланиши шартлари ва муддатлари ҳақидаги маълумотларни хабар қилади.

Телефон ўрнатиш учун бериладиган ариза, телефон аппаратини телефон тармоғига улаш шартлари ва муддатлари ҳақидаги маълумот.

Хоҳ алоҳида шахсий уйларда, шунингдек коммунал квартираларда телефон ўрнатиш учун ариза.

Ушбу аризага кўра барча гражданлар, шунингдек мазкур квартирада пропискада турувчи кишиларнинг ҳам телефон ўрнатишга бўлган ҳуқуқи.

Янги турар жойга кўчиб ўтган, шунингдек мазкур телефон тармоғи доирасида оиланинг турли жойга бўлиниб чиқиши вақтида алоҳида уйда, шунингдек коммунал квартирада пропискада турувчи барча гражданлар олдинги турар жойидан янги ерга телефон ўрнатиш учун берилган аризани кўчириб ўтказиш ҳуқуқига эга.

Телефон ўрнатиш ҳақидаги ариза мазкур телефон станцияси хизмат кўрсатаётган район бўйича навбатга туриш тартибида қондирилади.

Навбатда олдинда турган кишиларга телефон ўрнатишда техника имкониятлари йўқлиги тўсиқ бўла олмайди, яъни кейинроқ техника имкониятлари мавжуд бўлган бошқа уйлардан тушган, кишиларнинг аризалари навбатда олдинда турувчи киши аризасидан бурун бажариб берилмайди.

ТЕЛЕФОН СТАНЦИЯЛАРИ ВА КАБЕЛЬ ЛИНИЯЛАРИДА БЎШ НОМЕРЛАР МАВЖУД БЎЛГАН ПАЙТДА ҚУЙИДАГИЛАРГА НАВБАТДАН ТАШҚАРИ ТЕЛЕФОН ЎРНАТИЛАДИ:

1-группа ногиронларига:

2 ва 3-группа Улуғ Ватан уруши ногиронлари ва ярадор бўлиш, контузия ёки СССРни мудофаа қилиш ҳамда фронтда бўлиш билан боғлиқ равишда касалга чалиниш оқибатида ногирон бўлиб қолган бошқа ҳарбий хизматчиларга;

СССР Олий Совети, Иттифоқдош республикалар Олий Советлари, область Советларининг депутатлари, Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари, Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари, уч даража «Шуҳрат» ордени нишондорлари, КПСС ветеранлари — «КПСС сафида 50 йил» нишони берилган кишилар, Улуғ Ватан уруши қатнашчиларига.

Телефонларни ўрнатиш ва кўчириб ўрнатиш, қўшимча приборлар ўрнатиш, телефонларни алоҳида линияларга кўчириб ўтказиш ва шунга ўхшаш бошқа ишлар алоқа корхонаси раҳбариятининг рухсати билан амалга оширилади ва бажариладиган иш ҳақи тўлангандан сўнг белгиланган нарядлар бўйича бажарилади.

Телефон аппарати ва қўшимча приборлар абонент кўрсатган ерга ўрнатилади, бу пайтда аппарат ўрнатиладиган ер телефон ўрнатиш техник нормалари талабларига мос келиши шарт.

Абонент телефонлаштирилган квартирадан бошқа ерга кўчиб кетган пайтда алоқа корхонаси унга янги яшаш жойида имтиёзли тариф бўйича ҳақ тўлаш билан телефон ўрнатишга ҳуқуқ берувчи справка берилади. Справкага алоқа корхонаси раҳбарлари имзо чекадилар ва у гербли муҳр билан тасдиқланади.

СПРАВКАЛАР ҚУЙИДАГИЛАРГА БЕРИЛАДИ:

телефондан фойдаланиш абоненти беркитилаётган пайтда шахсий телефонларнинг абонентларига;

коммунал квартираларда ўрнатилган телефонлардан фойдаланувчи ва мазкур адресдан кўчиб кетаётган кишиларга.

Справкалар телефондан фойдаланганлик, шаҳарлараро телефонларда сўзлашганлик ва телеграммалар юборганлик учун тўланадиган барча қарзлар узилгандан сўнггина берилади.

Абонент биргина АТС доирасида бошқа ерга кўчиб ўтган пайтда унинг квартирасида ўрнатилган телефон агар янги ердаги телефон кабелида бўш линия бўлган ва мазкур уйда яшовчи Улуғ Ватан уруши ногиронлари ва қатнашчиларидан телефон ўрнатиш учун тушган ва қондирилмаган аризалар бўлмаган тақдирда олдинги ердаги телефон янги адресга кўчириб ўтказиб берилади.

Квартираларни алмаштирган пайтда алоқа корхонаси абонентларнинг телефонларини агар улар алоҳида квартираларга ўрнатилган бўлса янгитдан номлаб беради. Бу иш квартираларни алмаштириш дақиқасида СССР Алоқа министрлиги телефон тармоқларининг абоненти бўлган кишилар учун улар жўнаб кетган уйда Улуғ Ватан уруши ногиронлари ва уруш қатнашчиларининг қондирилмаган аризалари бўлмаган вақтдагина амалга оширилади. Янги абонемент очилган пайтда тарифга мувофиқ равишда белгиланган ҳақ ундирилади.

Аҳолининг телефон алоқасига бўлган талабларини тўлароқ қондириш учун шахсий телефонлар жуфт схема бўйича ҳам ўрнатилиши мумкин. Ана шу мақсадларда илгари ўрнатилган шахсий телефонлар алоҳида линиядан жуфт схемада ишлаш учун кўчириб уланиши мумкин.

Телефонни жуфт схемага улаш абонентнинг розилигисиз амалга оширилади.

Янги АТСларнинг ишга тушиши билан боғлиқ равишда телефонларни жуфт схемага ўтказган ҳолда телефон номерларини алмаштириш ҳам абонентларнинг розилигисиз амалга оширилади.

Справкалар учун телефон — 33-63-06.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ТЕЛЕФОН АЛОҚАСИ ВА РАДИО ЭШИТТИРИШ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ.

МУҲРЛАНГАН ЛАҲЗАЛАР

СИЗ НИМАГА ҚИЗИҚАСИЗ? СУРАТГА ОЛИШГАМИ ЁКИ КИНОГА?

Суратга олиш билан шуғулланмоқчи бўлган барча ўртоқларни «Ташкультторг»нинг «Кино-фото моллари» магазинларига таклиф қиламиз. Бунинг учун сизга жуда кўп нарсалар: фотоплёнка ва фотоқоғозларга ишлов берадиган кимёвий моддалар, сурат тушириладиган қоғозлар ва плёнкалар, вақт ўлчагич, металл рамка, диапозитивлар, ёритгич чироқ ва ҳатто заррабин керак бўлади.

БУНДАН ТАШҚАРИ СИЗ ЭНГ АСОСИЙСИ — ФОТОАППАРАТ ВА КИНОКАМЕРА СОТИБ ОЛИШИНГИЗ МУМКИН.

Савдода **«Киев-88-ТТЛ»**, **«Киев-19»**, **«Зенит-ЕТ»**, **«Эликон-35С»** фотоаппаратлари бор. Бундан ташқари ҳаваскор кинога олувчиларга **«Кварц 2х8»**, **«Красногорск-3»** камераларини, **«Мир-26»**, **«Волна-9»** объективларини, **«Юность»** сурат катталаштиргичини, **«Чайка»** ёритгич чироғини, **«Русь»**, **«Диана»** кино ва диафильмлар проекторини, дурбин ва хоказоларни таклиф этишади.

МАГАЗИНЛАРНИНГ АДРЕСИНИ МАЪЛУМ ҚИЛАМИЗ:

4-магазин — Куйбишев шоссеси, 850 (иш вақти соат 9.30 дан 18.30 гача, танаффус соат 14 дан 15 гача, дам олиш куни — душанба);

6/1-магазин — Навоий кўчаси (иш вақти соат 10 дан 20 гача, танаффус соат 14 дан 15 гача, дам олиш куни — душанба);

9-магазин — Олой бозори (иш вақти соат 9 дан 19 гача, танаффус соат 13.30 дан 14.30 гача, дам олиш кунисиз ишлайди);

12-магазин — Луначарский шоссеси (иш вақти соат 10 дан 19 гача, танаффус соат 14 дан 15 гача, дам олиш куни — душанба);

16-магазин — Сергели (ярмарка) — (иш вақти соат 10 дан 20 гача, танаффус соат 14 дан 15 гача, дам олиш куни — душанба);

19-магазин — «Алгоритм» массиви (иш вақти соат 10 дан 19 гача, танаффус соат 14 дан 15 гача, дам олиш куни — душанба).

«ТАШКУЛЬТТОРГ».

КАСБ ТАНЛАЙМИЗ!

МЕН ҲАЙДОВЧИ БЎЛАМАН...

Йигит ва қизлар трамвай-троллейбус ҳайдовчиларини тайёрлайдиган курсларга таклиф қилинади. Трамвай ҳайдовчилар курсига 20 ёшдаги, троллейбус ҳайдовчилари курсига 21 ёшдаги йигит ва қизлар қабул қилинади.

Ўқиш ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда, трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармасининг ўқув комбинати ва ҳунар-техника таълимининг 23-билим юрти базасида олиб борилади.

ТРАМВАЙ ҲАЙДОВЧИЛАРИНИНГ ЎҚИШ МУДДАТИ 5 ОЙ, ТРОЛЛЕЙБУС ҲАЙДОВЧИЛАРИНИКИ 6 ОЙ.

Ўқувчиларга ҳар ойда 70 сўм стипендия ва электр транспортида бепул юриш ҳуқуқини берувчи гувоҳнома берилади.

Ҳайдовчиларнинг ойлик маоши 280—300 сўм. Шунингдек, уларга ундирилган жарималарнинг 75 фоизи берилади.

ЁЛҒИЗ КИШИЛАРГА ЁТОҚХОНАДАН ЖОЙ БЕРИЛАДИ.

Қуйидаги адресда жойлашган Трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармасининг кадрлар бўлимига мурожаат қилинг: 700000, Тошкент, Широкая кўчаси, 6-уй; телефон 33-58-71.

ТРАМВАЙ-ТРОЛЛЕЙБУС ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БОШҚАРМАСИ.

«ЁРДАМ» КООПЕРАТИВИ ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

ТОШКЕНТ ШАҲАР АҲОЛИНИ ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ, ҚАЙТА ЎҚИТИШ ВА КАСБГА ЙЎЛЛАШ МАРКАЗИ

юк автомобилларининг ҳайдовчиларини ва металл кесувчиларни

«ЁРДАМ» КООПЕРАТИВИГА ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Меҳнат ҳақи — ишбай.

Қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Космонавтлар проспекти, 6-уй.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 90-16-13, 90-16-39.

«ЁРДАМ» КООПЕРАТИВИ.

«Союзреклама» Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш бирлашмасининг Ўзбекистон реклама ишлаб чиқариш корхонаси.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

16 СЕНТЯБРЬ СОАТ 20.00 ДА;
17 СЕНТЯБРЬ СОАТ 17.00 ва 20.00 ДА

ЛЕНИНГРАД ДАВЛАТ

«БЕНЕФИС» ТЕАТР СТУДИЯСИНИНГ

ГАСТРОЛЛАРИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

«БИС» ШОУ ГРУППАСИ

Ольга ДОМУШУ, Елена ГАГАРИНА,
Бутуниттифоқ конкурсининг лауреати

Геннадий ТКАЧЕНКО,

Бутуниттифоқ конкурсининг дипломанти

Георгий ПИЦХЕЛАУРИ, Вадим КАРЕВ, Дмитрий ШУШЕЙКО,

ПРОГРАММАДА

«ФАВҚУЛОДДА ҲОДИСА»

Постановкачи режиссёрлар — А. МИРОЧНИК, Б. УВАРОВ.

Театр студиянинг бадиий раҳбари

РСФСРда хизмат кўрсатган артист
Михаил БОЯРСКИЙ.

Касса соат 10 дан 20.00 гача очиқ.

Справкалар учун телефонлар — 44-29-04, 44-35-91, 44-35-84.

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 14/IX да **Тоҳир ва Зуҳра** (19.00), 15/IX да **Бир актли балетлар** (19.00), 16/IX да **Масхарабозлар** (19.00), 17/IX да **Гўзал Василиса** (12.00), **Дон Карлос** (19.00).

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 14/IX да **Тошболта ошиқ** (19.30), 16/IX да **Шайтон ва муридлар** (19.30), 17/IX да **Муҳаббат навоси** (19.30).

Цирк

Тошкент давлат циркида — «МУШУК УЙИ» ва «ДОКТОР АЙБОЛИТ» ғаройиб томошалари (14, 15/IX да 19.30 да, 16/IX да 16, 19.00 да, 17/IX да 12, 15, 18.00 да).

Кино

14 СЕНТЯБРДА
БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Чайка — «КОТТОН» КЛУБИ» (16, 18.30, 21.00).

Лисунов номли — «ҚАРЗ ҚОҒОЗЛАРИ ВА ОСОЙИШТАЛИК» (17, 19.00); «ИНТЕРҚИЗ» (21.00).

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «ШАРЛО» ИСПАНИЯДА», «СТАДИОНДАГИ ТЕНТАКЛАР» (18, 21.00).

Нукус — «КОТТОН» КЛУБИ» (16, 18.30, 20.45).

Санъат саройи — «ҚОЧОҚЛАР», «ҚОЧИШ» (17.40, 21.00); «САМРААТ» (17, 19.30).

Москва — «КОТТОН» КЛУБИ» (16, 18.20, 20.40).

Ватан — «СТАДИОНДАГИ ТЕНТАКЛАР», «ШАРЛО» ИСПАНИЯДА» (17, 20.00).

Восток — «КОТТОН» КЛУБИ», (16, 18.30, 21.00).

Фестиваль — «КОТТОН» КЛУБИ» (21.30).

Қозоғистон — «ИНТЕРҚИЗ» (17, 18, 20.00).

Дружба — «ҚАРЗ ҚОҒОЗЛАРИ ВА ОСОЙИШТАЛИК» (тоқ соатларда), «ТОНГ» (19.30).

К. Ёрматов — «ҚАРЗ ҚОҒОЗЛАРИ ВА ОСОЙИШТАЛИК» (17, 19, 20, 21.00).

ВЛКСМ 30 йиллиги — «СТАДИОНДАГИ ТЕНТАКЛАР» (жуфт соатларда).

15 СЕНТЯБРДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Чайка — «КОТТОН» КЛУБИ» (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).

Лисунов номли — «ҚАРЗ ҚОҒОЗЛАРИ ВА ОСОЙИШТАЛИК» (11, 13, 15, 17, 19.00); «ИНТЕРҚИЗ» (21.00).

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «ШАРЛО» ИСПАНИЯДА», «СТАДИОНДАГИ ТЕНТАКЛАР» (12, 15, 18, 21.00).

Нукус — «КОТТОН» КЛУБИ» (11, 13.30, 16, 18.30, 20.45).

Санъат саройи — «ҚОЧОҚЛАР», «ҚОЧИШ» (11, 14.20, 17.40, 21.00); «САМРААТ» (12, 14.30, 17, 19.30).

Москва — «КОТТОН» КЛУБИ» (11, 13.30, 16, 18.20, 20.40).

Ватан — «СТАДИОНДАГИ ТЕНТАКЛАР», «ШАРЛО» ИСПАНИЯДА» (11, 14, 17, 20.00).

Восток — «КОТТОН» КЛУБИ» (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).

Фестиваль — «КОТТОН» КЛУБИ» (21.30).

Қозоғистон — «ИНТЕРҚИЗ» (11, 12, 14, 15, 17, 18, 20.00).

Дружба — «ҚАРЗ ҚОҒОЗЛАРИ ВА ОСОЙИШТАЛИК» (тоқ соатларда), «ТОНГ» (14, 16.30, 19.30).

К. Ёрматов — «ҚАРЗ ҚОҒОЗЛАРИ ВА ОСОЙИШТАЛИК» (11, 13, 15, 17, 19, 20, 21.00).

ВЛКСМ 30 йиллиги — «СТАДИОНДАГИ ТЕНТАКЛАР» (жуфт соатларда).

Автомат-жавоб берувчи телефонлар:

Дружба — 67-96-87
Ўзбекистон ССР 25 йиллиги — 53-65-87
С. Раҳимов номли—48-46-71

КЕЛЕСДАГИ 7-ҒИШТ ЗАВОДИ ЎРНИДА

«СТЕНОВИК» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КООПЕРАТИВИ ТАШКИЛ ЭТИЛИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН

ЯНГИТДАН ИШЧИ КОЛЛЕКТИВЛАРИ ТУЗИЛМОҚДА

Ёлғизлар ётоқхона билан таъминланади.

ОИЛАЛИЛАРГА ЯНГИ ҚУРИЛАЁТГАН УЙЛАРДАН НАВБАТ БИЛАН УЙ БЕРИЛАДИ.

Ишчиларни сменага транспортда ташиб келиш ва элтиб қўйиш ташкил этилган.

ИШ ҲАҚИ ИШБАЙ-МУКОФОТ УСУЛДА ТЎЛАНАДИ.

Мурожаат учун адрес: Тошкент районн, Келес шаҳри, Горький кўчаси, 48-уй. Телефонлар — 48-63-44, 56-701.

ТОШКЕНТ

«АЛГОРИТМ» ЭҲМ

ЗАВОДИ

завод директори

ВАКАНТ ВАЗИФАСИГА

БУТУНИТТИФОҚ

КОНКУРСИ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Конкурсда қатнашиш учун қуйидаги ҳужжатлар тақдим этилиши лозим: ариза, кадрларни ҳисобга олиш шахсий варақаси, таржимаи ҳол, маълумот ҳақидаги диплом нусхаси, сўнгги иш жойидан характеристика

КОНКУРС МУДДАТИ — 1989 ЙИЛ 30 СЕНТЯБРГАЧА.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга жўнатилсин: 700117, Тошкент шаҳри, Чилонзор районн, 6-проезд, Ислом Усмонов кўчаси, 71-уй, кадрлар бўлими. Телефонлар: 74-80-34, 74-72-23, 74-92-68, 74-76-26.

Самарқанд область Нурота район Большевик номли 14-ўрта мактаб томонидан **Жаниев Ўролбой Тоштурович** номига берилган 700584 номерли йўқолган

ЎРТА МАЪЛУМОТ ТЎҒРИСИДАГИ АТТЕСТАТ

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Собир Раҳимов район халқ таълими бўлими, мароиф ходимлари касаба союзи ва 24-мактаб педагогика коллективи шу мактабнинг она тили ва адабиёт ўқитувчиси

Турсунтош АБДУСОАТОВАнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳуманинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Тошкент шаҳар ғалла қабул қилиш корхонаси коллективи Тошкент область кон маҳсулотлари ишлаб чиқариш бошқармасининг собиқ бошлиғи, шахсий пенсионер

Акбар Бекбоевич БЕКБОЕВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбек ва рус тилларида мустақил равишда нашр этилади.

«Тошкент оқшоми»

(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Телефонлар: қабулхона—32-53-76; бўлимлар: партия турмуши ва совет қурилиши—32-57-84; экономика ва шаҳар хўжалиги —32-54-19; ижтимоий масала — 32-53-10; хатлар ва оммавий ишлар — 33-29-70; жамоатчилик редакцияси — 33-99-42, 32-53-66, 32-54-15; «Ташкентская неделя» рекламалар идораси — 32-56-84; эълонлар — 33-81-42.

Якшанбадан ташқари, ҳар куни чиқади.

Р.— 04337.

Б. — 2017. Индекс 64690. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10